

PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Naše číslo: Z-PUSR-084357/2025

(spis č. S-PUSR-014203/2025)

Vybavuje: Mgr. Kirinovičová

Bratislava, 14. 11. 2025

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, podľa § 26 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov v spojení s § 44 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu (pamiatkový zákon)

d o r u č u j e V E R E J N O U V Y H L Á Š K O U

oznámenie o vydaní rozhodnutia:

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky ako miestne a vecne príslušný správny orgán v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 a § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej iba „pamiatkový zákon“) vydáva podľa § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v súlade s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov toto

r o z h o d n u t i e :

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v spojení s ustanovením § 2 ods. 2 pamiatkového zákona

v y h l a s u j e z a n á r o d n ú k u l t ú r n u p a m i a t k u

hrádzu (hlavnú) na parc. CKN č. 2024/1 (EKN 1434, EKN 1750, EKN 1436/1, EKN 1432, EKN 1429), CKN č. 2024/3, CKN č. 2379 (EKN 1432, EKN 1750, EKN 1436/1, EKN 1434), CKN č. 1983/1 (EKN 1439/1), CKN 1983/2 (EKN 1432, EKN 1439/1), CKN č. 1710/1, CKN č. 1710/2, CKN č. 1710/3, CKN č. 1710/4, CKN č. 1710/5, CKN č. 1710/6, CKN č. 1710/7, CKN č. 1710/8, CKN č. 1710/9, CKN č. 1710/10, CKN č. 1709/1, CKN č. 1709/2, CKN č. 1709/3, CKN č. 1708/1 (len pozemok, bez stavby súp. č. 106), CKN č. 1708/2, CKN č. 1708/3, CKN č. 2374/1 (EKN 1751/2, EKN 1750, EKN 1434), CKN č. 1613/3 (EKN 1631/2, EKN 1751/2) v k. ú. Štiavnické Bane;

hrádzu (priechnu) na parc. CKN č. 2024/1 (EKN 1434, EKN 1751/2), CKN č. 2024/2 (EKN 1434), CKN č. 2369/1 (EKN 1751/2, EKN 1631/2, EKN 1434), CKN č. 2371/1, CKN č. 1639 (EKN 1631/4), CKN č. 1637/1 (EKN 1631/4, EKN 1751/2), CKN č. 1637/3, CKN č. 1637/18, CKN č. 1637/21, CKN č. 1637/24, CKN č. 1637/28, CKN č. 1637/30, CKN č. 1613/5, CKN č. 1637/10 v k. ú. Štiavnické Bane;

kanál vodný (Dolný hodrušský zberný jarok s Hodruškou vodnou štôľňou) na parc. CKN č. 1791/1 (EKN 4422/1), CKN č. 1803 (EKN 4422/1, EKN 4706), CKN č. 1797 (EKN 4706), CKN č. 1786 (EKN 4706, EKN 4708, EKN 4422/1), CKN č. 1800 (EKN 4422/1, EKN 4708), CKN č. 1799 (EKN 4422/1), CKN č. 1785/1 (EKN 4422/1), CKN č. 1788/2 (EKN 4422/1), CKN č. 1789 (EKN 4422/1), CKN č. 1788/1

(EKN 4422/1), CKN č. 1787 (EKN 4422/1), CKN č. 1776/5 (EKN 4422/1), CKN č. 1779/2 (EKN 4422/1, EKN 4573), CKN č. 1779/4, CKN č. 1776/2, CKN č. 1776/6 (EKN 4573), CKN č. 1776/8, CKN č. 1776/3, CKN č. 1776/7, CKN č. 1781/3 (EKN 4422/1), CKN č. 1781/2, CKN č. 1776/4, CKN č. 1779/3, CKN č. 1779/1, CKN č. 1776/1 (EKN 4422/1, EKN 4568), CKN č. 1777/1 (EKN 4422/1), CKN č. 1774/1 (EKN 4422/47, EKN 4568), CKN č. 1775/1 (EKN 4422/1), CKN č. 1763 (EKN 4422/1), CKN č. 1743/1 (EKN 4422/1, EKN 4541), CKN č. 1761/2 (EKN 4564), CKN č. 1743/3, CKN č. 1744 (EKN 4541), CKN č. 1743/1 (EKN 4554, EKN 4556, EKN 4555, EKN 4558, EKN 4585), CKN č. 2328 (EKN 4422/1), CKN č. 2314 (EKN 4422/1), CKN č. 2363 (EKN 4422/1), CKN č. 2320 (EKN 4422/1), CKN č. 2321/2 (EKN 4531/1), CKN č. 2321/1 (EKN 4531/1), CKN č. 2127 (EKN 4531/2), CKN č. 2322/2 (EKN 4531/1), CKN č. 2365 (EKN 4422/1, EKN 4513, EKN 4522), CKN č. 2119 (EKN 4422/1), CKN č. 2118 (EKN 4422/1), CKN č. 2120 (EKN 4422/1), CKN č. 2118 (EKN 4422/1), CKN č. 2114 v k. ú. Banská Hodruša a na parc. CKN č. 3237, CKN č. 3234, CKN č. 3229, CKN č. 3227, CKN č. 3225, CKN č. 1968/1 (EKN 1633), CKN č. 2371/2 v k. ú. Štiavnické Bane;

kanál vodný (Horný kopanický zberný jarok) na parc. CKN č. 3202, CKN č. 3197, CKN č. 3198, CKN č. 3192, CKN č. 3191, CKN č. 3190, CKN č. 3183, CKN č. 3181, CKN č. 3174, CKN č. 3179, CKN č. 3200, CKN č. 3201, CKN č. 3138, CKN č. 3137, CKN č. 3083, CKN č. 3082, CKN č. 2375/1, CKN č. 2376 (EKN 1468/1, EKN 1439/6), CKN č. 1722/1, CKN č. 1720/1 (EKN 1626/6), CKN č. 1722/15 (EKN 1631/5, EKN 1631/1), CKN č. 1722/14 (EKN 1631/5, EKN 1631/1), CKN č. 1721 (EKN 1631/5), CKN č. 1722/13 (EKN 1631/2), CKN č. 2371/2, CKN č. 1670/3 (EKN 1631/1, EKN 1631/2), CKN č. 2374/1 (EKN 1631/2) v k. ú. Štiavnické Bane a na parc. CKN č. 653/1 (EKN 490/2, EKN 567/4, EKN 490/1), CKN č. 782 (EKN 490/1), CKN č. 714/1 (EKN 490/1, 481/2), CKN č. 743 (EKN 481/2, EKN 483) v k. ú. Kopanice;

kanál vodný (Horný vysocký zberný jarok) na parc. CKN č. 2024/1 (EKN 1429), CKN č. 2023 (EKN 1429, EKN 1750), CKN č. 2379 (EKN 1750, EKN 1432, EKN 1439/1), CKN č. 1983/2 (EKN 1439/1), CKN č. 2015/3 (EKN 1433), CKN č. 2380, CKN č. 1755/4 (EKN 1431/1), CKN č. 1762/1 (EKN 1431/2, EKN 1455), CKN č. 3014, CKN č. 2232/2 (EKN 1730/5), CKN č. 3702, CKN č. 3701, CKN č. 3703, CKN č. 3722, CKN č. 2018/3 (EKN 1730/5), CKN č. 3765, CKN č. 3827, CKN č. 3828, CKN č. 3846, CKN č. 3831, CKN č. 3830, CKN č. 3829, CKN č. 3766, CKN č. 3832, CKN č. 3834 v k. ú. Štiavnické Bane a na parc. CKN č. 369 (EKN 432, EKN 597/1), CKN č. 452 (EKN 624, EKN 596/1, EKN 1987), CKN č. 416 (EKN 1987) v k. ú. Vysoká a na parc. CKN č. 936 (EKN 1948), CKN č. 934, CKN č. 799/2 (EKN 1261/1), CKN č. 798 (EKN 1261/1, EKN 1311, EKN 1295/2, EKN 1284/1), CKN č. 802 (EKN 1270/3, EKN 1270/2, EKN 1271/1, EKN 1273/1, EKN 1274/2, EKN 1275/1, EKN 1276/2, EKN 1277/1, EKN 1278/2, EKN 1279/1, EKN 1280/3, EKN 1281, EKN 1283), CKN č. 807, CKN č. 806/3, CKN č. 806/2 (EKN 1301), CKN č. 939 v k. ú. Dekýš;

kanál vodný (Horný dekýšsky zberný jarok) na parc. CKN č. 3834, CKN č. 3800, CKN č. 3799, CKN č. 3809, CKN č. 3798, CKN č. 3595, CKN č. 3596, CKN č. 3588, CKN č. 3605, CKN č. 3587, CKN č. 3589, CKN č. 3590, CKN č. 3591, CKN č. 3592, CKN č. 3594, CKN č. 3575, CKN č. 3574, CKN č. 3576, CKN č. 3255, CKN č. 3256 v k. ú. Štiavnické Bane;

kanál vodný (Spitzbergský zberný jarok so štôľňou) na parc. CKN č. 3202, CKN č. 3201, CKN č. 3200, CKN č. 3179, CKN č. 3176, CKN č. 3199, CKN č. 3181, CKN č. 3198, CKN č. 3197, CKN č. 3192, CKN č. 3195, CKN č. 3196 v k. ú. Štiavnické Bane a na parc. CKN č. 2110 (EKN 4422/1), CKN č. 2104 (EKN 4422/1, EKN 4505, EKN 6718), CKN č. 2109 (EKN 4505, EKN 6718), CKN č. 2108, CKN č. 2118 (EKN č. 4422/1) v k. ú. Banská Hodruša;

kanál vodný (Horný siglisbergský zberný jarok) na parc. CKN č. 2349, CKN č. 3330, CKN č. 664/2, CKN č. 654 (EKN 1786), CKN č. 3320, CKN č. 462/2 (EKN 107/1), CKN č. 2419/1, CKN č. 3293, CKN č. 3292, CKN č. 3291, CKN č. 3255, CKN č. 3256 v k. ú. Štiavnické Bane;

kanál vodný (Hlavný richňavský zberný jarok s rozdeľovacím objektom a priepustom) na parc. CKN č. 2371/2, CKN č. 2371/1, CKN č. 1670/3 (EKN 1631/1), CKN č. 1668/3 (EKN 1796), CKN č. 1670/1 (EKN 1631/1, EKN 1631/2), CKN č. 1535/1 (EKN 1407/1), CKN č. 1535/94, CKN č. 1535/93 (EKN 1407/1), CKN č. 1637/2 (EKN 1632), CKN č. 1639 (EKN 1631/4), CKN č. 2369/1 (EKN 1751/2) v k. ú. Štiavnické Bane;

štôľňu vodnú (Hlavná richňavská vodná štôľňa s úsekom Dolného vysockého jarku) na parc. CKN č. 2381/2, CKN č. 1983/1 (EKN 1439/1), CKN č. 1710/1, CKN č. 1710/7, CKN č. 2374/1 (EKN 1751/2), CKN č. 1613/3 (EKN 1631/2), CKN č. 1707/5, CKN č. 1707/1 (EKN 1632), CKN č. 1613/5, CKN č. 1637/28, CKN č. 1637/29, CKN č. 1637/18, CKN č. 1707/8, CKN č. 1707/9, CKN č. 1637/16, CKN č. 1624/1, CKN č. 1624/2, CKN č. 1637/17, CKN č. 1637/3, CKN č. 1623/2 (len pozemok bez stavby súp. č. 1004), CKN č. 1623/1, CKN č. 1637/5, CKN č. 1637/10, CKN č. 1637/36, CKN č. 1637/37, CKN č. 1637/38, CKN č. 1638/2 (len pozemok bez stavby súp. č. 1006), CKN č. 1637/1 (EKN 1631/4), CKN č. 1639 (EKN 1631/4), CKN č. 2371/1, CKN č. 1595/1, CKN č. 1596/2, CKN č. 1535/47 (EKN 1407/68), CKN č. 1597/1, CKN č. 1592/8, CKN č. 1592/6, CKN č. 1592/2, CKN č. 1592/4 (len pozemok bez stavby súp. č. 684), CKN č. 1592/7, CKN č. 1592/13, CKN č. 1592/17, CKN č. 1576/2 (EKN 1407/1), CKN č. 2370/1 (EKN 1407/1), CKN č. 1591/2, CKN č. 1591/1 (len pozemok bez stavby súp. č. 683), CKN č. 1576/11, CKN č. 1576/12, CKN č. 1576/3, CKN č. 1590/2, CKN č. 1590/1 (len pozemok bez stavby súp. č. 682), CKN č. 1587/1 (EKN 1407/1), CKN č. 1587/23 (EKN 1407/1), CKN č. 1586/2, CKN č. 1587/30, CKN č. 1588/2, CKN č. 1588/1 (len pozemok bez stavby súp. č. 675), CKN č. 1588/3, CKN č. 1587/6, CKN č. 1587/17, CKN č. 1587/18, CKN č. 1579/2, CKN č. 1587/11, CKN č. 1587/15 (EKN 1407/1, EKN 1407/39), CKN č. 2370 (EKN 1407/39), CKN č. 1558/1 (EKN 1407/39), CKN č. 1558/22, CKN č. 1557/4, CKN č. 1560/3, CKN č. 1560/2, CKN č. 1560/1 (len pozemok bez stavby súp. č. 613), CKN č. 1559/1 (EKN 1404/1, EKN 1407/1), CKN č. 2418/1, CKN č. 2192 (EKN 1395, EKN 1397, EKN 1399/1), CKN č. 3253, CKN č. 3255, CKN č. 3256, CKN č. 3272, CKN č. 3271, CKN č. 2219/13, CKN č. 2219/12, CKN č. 2219/7, CKN č. 2219/10 v k. ú. Štiavnické Bane;
zariadenie technologické (hlavnej hrádze) na parc. CKN č. 2024/3, CKN č. 2024/1 (EKN 1434, EKN 1750, EKN 1436/1), CKN č. 2379 (EKN 1436/1), CKN č. 1710/1, CKN č. 1983/1 (EKN 1439/1) v k. ú. Štiavnické Bane;
zariadenie technologické (priečenej hrádze) na parc. CKN č. 2024/2 (EKN 1434), CKN 2024/1 (EKN 1434), CKN 2369/1 (EKN 1434, EKN 1751/2), CKN 1707/1 (EKN 1632), CKN 1707/7, CKN 1707/9, CKN 1637/1 (EKN 1751/2, EKN 1631/4), CKN 1637/18, CKN 1637/21, CKN 1637/39, CKN 1637/30, CKN 1637/38 v k. ú. Štiavnické Bane;
zátopy nádrže na parc. CKN 2024/1 (EKN 1432, EKN 1436/1, EKN 1751/2, EKN 1750, EKN 1426, EKN 1427), CKN č. 2024/2 (EKN 1434), CKN č. 2024/3, CKN č. 2024/5, CKN č. 1610 (len pozemok pod stavbou súp. č. 601), CKN č. 1609/2 (len pozemok pod stavbou súp. č. 602), CKN č. 1613/2, 1613/4 (len pozemok pod stavbou súp. č. 780) v k. ú. Štiavnické Bane,
ako súčasť národnej kultúrnej pamiatky Nádrž vodná Veľká richňavská v Štiavnických Baniach, okr. Banská Štiavnica na parc. CKN č. 2024/1 (EKN č. 1434, EKN č. 1429), k. ú. Štiavnické Bane, evidovanej v ÚZPF pod č. 3273/1, vyhlásenej rozhodnutím Okresného národného výboru Žiar nad Hronom č. 146/79 dňa 29. 6. 1979.

Stavebno-technické súčasti vodného diela – vodnej nádrže nie sú v katastri nehnuteľností zapísané ako stavby a nachádzajú sa na pozemkoch (parc. CKN a EKN) **v katastrálnych územiach:**

k. ú. Štiavnické Bane (obec Štiavnické Bane, okr. Banská Štiavnica), ktoré sú vo vlastníctve: parc. CKN č. 2024/3, 1710/1, 1710/8, 2371/1, 2371/2, 2380, 2381/2, 1637/28, 1707/5, 2219/12, 2219/7, 2219/10 a parc. EKN č. 1429, 1434, 1432, 1436/1, 1439/1, 1631/2, 1637/30, 1613/5, 1631/1, 1796, 1632 v zmysle listu vlastníctva (LV) č. 930 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Karloveská 2, 841 04 Bratislava – Karlova Ves; parc. CKN č. 1710/2, 1710/3, 1710/5, 1710/6, 1710/7, 1710/9, 1710/10, 1709/1, 1709/2, 1709/3, 1708/1, 1708/2, 1708/3 v zmysle LV č. 1082 v spoluvlastníctve Ing. Martina Mestickeho, B. S. Timravy 948/2, 010 08 Žilina (1/2) a Mgr. Kataríny Mestickej, r. Mestickej, Na hlinách 6777/6, 917 01 Trnava (1/2); parc. CKN č. 1710/4, 3234, 3229, 3200, 3201, 3138, 3137, 3083, 3082, 3722, 3827, 3828, 3799, 3800, 3595, 3596, 3589, 3590, 3594, 3575, 3574, 3255, 3256, 3195, 2418/1, 3271 a EKN č. 1750, 1751/2, 1468/1, 1626/6, 1786, 1407/1, 1407/68, 1407/39, 1404/1 v zmysle LV č. 2 vo výlučnom vlastníctve Obce Štiavnické Bane, 969 81 Štiavnické Bane; parc. CKN č. 1637/3, 1637/18, 1637/21, 1637/39, 1637/24, 1637/10, 1637/29, 1707/8, 1707/7, 1707/9, 1637/16, 1624/1, 1624/2, 1637/17, 1623/2, 1623/1, 1637/5, 1637/36, 1637/37, 1637/38, 1638/2 v zmysle LV č. 693 vo

výlučnom vlastníctve D.J.D., spol. s r. o., Tomášikova 23/E, 821 01 Bratislava; parc. CKN č. 3192, 3829, 3588, 2419/1 a EKN č. 1631/4, 1631/5, 1631/1, 1431/1 v zmysle LV č. 2070 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Slovenského pozemkového fondu, Búdkova 36, 817 15 Bratislava; parc. CKN č. 3237 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 2199; parc. CKN č. 3227 spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 578; parc. CKN č. 3225 v zmysle LV č. 2068 vo výlučnom vlastníctve MUDr. Petra Dvorského, Jurigovo nám. 438/9, 841 04 Bratislava-Karlova Ves; parc. EKN č. 1633 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 1191; parc. CKN č. 2375/1, 2349 v zmysle LV č. 178 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Rudné bane, š. p., Nám. sv. Trojice 1, 969 01 Banská Štiavnica (nájomný vzťah k pozemku CKN č. 2375/1 OZ Štiavnický tajch, Svätý Anton č. 459, 969 72); parc. CKN č. 3202, 3174, 3179, 3199, 3765, 3846, 3831, 3834, 3576, 3320, 3272, 3253 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 1824; parc. CKN č. 3197, 3198 v zmysle LV č. 2046 vo výlučnom vlastníctve Mareka Pacalaja, Kopanice 1033, Hodruša-Hámre; parc. CKN č. 3191 v zmysle LV č. 2093 vo výlučnom vlastníctve Michala Kuku, naposledy pobyt Dekýš č. 27, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. CKN č. 3190 v zmysle LV č. 2097 vo výlučnom vlastníctve Anny Bečkovej, r. Cirnovej, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. CKN č. 3183 v zmysle LV č. 1953 vo výlučnom vlastníctve Jozefa Maďara, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. CKN č. 3181, 3176 v zmysle LV č. 639 vo výlučnom vlastníctve Zuzany Haringovej, r. Haringovej, Štiavnické Bane č. 416, 969 81; parc. CKN č. 1722/1 a EKN č. 1439/6 v zmysle LV č. 394 vo výlučnom vlastníctve Univerzity Komenského (rektorát), Šafárikovo nám. 6, 611 02 Bratislava; parc. CKN č. 3702, 3703 a EKN č. 1730/5 v zmysle LV č. 1224 vo výlučnom vlastníctve Banskobystrického samosprávneho kraja, Nám. SNP 23, 975 41 Banská Bystrica, v správe Banskobystrickej regionálnej správy ciest, a. s., Majerská cesta 94, 974 96 Banská Bystrica; parc. CKN č. 3014 v zmysle LV č. 1955 vo výlučnom vlastníctve Gabriely Muhovej, r. Petrikovej, J. Kráľa 1372/35, 965 01 Žiar nad Hronom; parc. CKN č. 3701 v zmysle LV č. 1936 vo výlučnom vlastníctve Ing. Petra Zorvana, PhD., Športová 777/3, 969 01 Banská Štiavnica; parc. CKN č. 3830 v zmysle LV č. 2113 vo výlučnom vlastníctve Margity Zrebenej, r. Ivanovej, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. CKN č. 3766 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 2198; parc. CKN č. 3832 v zmysle LV č. 1883 vo výlučnom vlastníctve Ing. Viktórie Chovanovej, r. Petrželovej, Dekýš č. 128, 969 01; parc. EKN č. 1431/2, 1433 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 1246; parc. EKN č. 1455 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 1755; parc. CKN č. 3809 v zmysle LV č. 1997 v spoluvlastníctve Jána Krátkeho, Belianska 4, 969 01 Banská Štiavnica (1/2) a Silvie Krátkej, r. Čerchlovej, Mierová 1559/20, 969 01 Banská Štiavnica (1/2); parc. CKN č. 3798 v zmysle LV č. 2193 vo výlučnom vlastníctve Márie Zacharovej, r. Sopkovej, naposledy bytom Povrazník 1351/15, Banská Štiavnica, v správe Slovenský pozemkový fond; parc. CKN č. 3605 v zmysle LV č. 1954 vo výlučnom vlastníctve Rastislava Jányho, Námestie hraničiarov 2449/29, 851 03 Bratislava; parc. CKN č. 3587 v zmysle LV č. 1079 vo výlučnom vlastníctve Jána Ivaniča, Podhorie č. 65, 969 82; parc. CKN č. 3591 v zmysle LV č. 1846 vo výlučnom vlastníctve Zuzany Luptákovej, r. Polčíkovej, Počúvadlo 76, 969 01; parc. CKN č. 3592 v zmysle LV č. 2188 vo výlučnom vlastníctve Mgr. Emílie Macákovej, r. Polčíkovej, M. R. Štefánika 464/23, 934 01 Levice; parc. CKN č. 3196, 3293 v spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 2199; parc. CKN č. 3330 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 2413; parc. CKN č. 664/2 v zmysle LV č. 125 v spoluvlastníctve Mareka Bučka, Vavilovova 1143/3, 851 01 Bratislava-Petržalka (1/2) a Martina Bučka, Muchovo námestie 3975/3, 851 01 Bratislava-Petržalka; parc. CKN č. 3292 v zmysle LV č. 984 vo výlučnom vlastníctve Jána Mojžiša, Štiavnické Bane č. 445, 969 81; parc. CKN č. 1535/94 v zmysle LV č. 2341 vo vlastníctve Ing. Martina Kretha a Mgr. Jarmily Krethovej, r. Arvayovej, Súkennícka 278/28, 971 01 Prievidza; parc. CKN č. 1595/1, 1595/2 v zmysle LV č. 213 v spoluvlastníctve Dalmy Filjačovej, r. Štepánkovej, Dolná 906/38, 969 01 Banská Štiavnica (1/2) a MUDr. Norberta Štepánka, J. Straku 1543/6, 969 01 Banská Štiavnica; parc. CKN č. 1597/1, 1592/8 v zmysle LV č. 297 vo výlučnom vlastníctve Blaženy Širokej, r. Pecníkovej, Križovatka 914/11, 969 01 Banská Štiavnica; parc. CKN č. 1592/6, 1592/2, 1592/4, 1592/7 v zmysle LV č. 1041 v spoluvlastníctve Vladimíry Bálikovej, Slovanská 1772/17, Banská Štiavnica (1/2) a Alice Bálikovej, Slovanská 1772/17, Banská Štiavnica (1/2); parc.

CKN č. 1592/13, 1592/17 v zmysle LV č. 2387 vo výlučnom vlastníctve Ing. Andreja Šulaja, Petzwalova 550/28, 949 11 Nitra; parc. CKN č. 1590/1, 1590/2, 1576/3 v zmysle LV č. 495 v spoluvlastníctve JUDr. Miroslava Viechu, Fatranská 4, 949 01 Nitra (1/2 + 1/4) a Tatiany Viechovej, r. Hrnčiarovej, Fatranská 4, Nitra (1/4); parc. CKN č. 1576/110, 1576/12 v zmysle LV č. 2340 vo výlučnom vlastníctve JUDr. Miroslava Viechu, Fatranská 4, 949 01 Nitra; parc. CKN č. 1586/2 v zmysle LV č. 494 vo výlučnom vlastníctve MUDr. Petra Benického a Gemmy Benickej, r. Zelenej, Rudenkova 25/4, 965 01 Žiar nad Hronom; parc. CKN č. 1587/30, 1588/1, 1588/2, 1588/3 v zmysle LV č. 466 vo výlučnom vlastníctve Miroslava Veselku, Urbánkova 1059/6, 811 04 Bratislava; parc. CKN č. 1587/6, 1587/17 v zmysle LV č. 1624 vo výlučnom vlastníctve Pavla Lauka, 965 01 Ladomerská Vieska; parc. CKN č. 1587/18 v zmysle LV č. 1811 vo výlučnom vlastníctve Ing. Milana Lauka a Ing. Anny Laukovej, r. Poľkovej, Jilemnického 562/1, 965 01 Žiar nad Hronom; parc. CKN č. 1579/2 v zmysle LV č. 650 vo výlučnom vlastníctve Silvestra Šelinger a Evy Šelingerovej, r. Valachovej, Rovná ul. 179/4, 935 37 Dolný Pial (adresa BSM: Parková 3, 935 37 Dolný Pial); parc. CKN č. 1558/22, 1557/4 v zmysle LV č. 1259 vo výlučnom vlastníctve Ing. Mareka Tomášika a Ing. Moniky Tomášikovej, r. Panákovej, Jačmenná 10503/7, 831 07 Bratislava-Vajnory; parc. CKN č. 1587/11 v zmysle LV č. 1782 vo výlučnom vlastníctve Jozefa Gregáňa, Štiavnické Bane č. 416, 969 81; parc. CKN č. 1560/1, 1560/2, 1560/3 v zmysle LV č. 523 vo výlučnom vlastníctve Ing. Ivana Davidoviča, Kresánkova 3462/1, 841 05 Bratislava; parc. CKN č. 2219/13 v zmysle LV č. 2003 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Lesy SR, š. p. Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica; parc. EKN č. 1395 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 1285; parc. EKN č. 1397 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 1675; parc. EKN č. 1399/1 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 1676; parc. CKN č. 1610 v zmysle LV č. 277 vo výlučnom vlastníctve PhDr. Kataríny Kubiňákovej, 29. augusta 6, 974 01 Banská Bystrica; parc. CKN 1613/2, 1613/4 v zmysle LV č. 1159 v spoluvlastníctve Nicolasa Hrankoviča, Am Vogelherd 1a, 514 67, Bergisch Gladbach, Spolková republika Nemecko (1/2) a Marka Hrankoviča, Am Vogelgerd 1a, 514 67 Bergisch Gladbach, Spolková republika Nemecko (1/2); parc. EKN č. 1426, 1427 v zmysle LV č. 1357 v spoluvlastníctve Ing. Michala Hudeca, Lúky 52, 952 01 Vrábľa (1/2) a Ľubomíra Hudeca, Súkennická 5, 934 01 Levice (1/2); list vlastníctva k pozemkom parc. CKN č. 2024/1, 2024/2, 2369/1, 1639, 1637/1, 2376, 2379, 1983/1, 1983/2, 2374/1, 1613/3, 1968/1, 1720/1, 1722/15, 1722/14, 1721, 1722/13, 1670/1, 1670/3, 2023, 1755/4, 2232/2, 2018/3, 1762/1, 2015/3, 1668/3, 1535/1, 1535/93, 1637/2, 1707/1, 1535/47, 1576/2, 1559/1, 2370/1, 1587/1, 1587/23, 1587/15, 1558/1 nezaložený;

k. ú. Banská Hodruša (obec Hodruša-Hámre, okr. Žarnovica), ktoré sú vo vlastníctve: parc. CKN č. 1779/4, 1776/8, 1776/7, 1781/2, 1779/3, 1743/3 v zmysle LV č. 1805 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Lesy SR, š. p., Námestie SNP 8, 975 63 Banská Bystrica; parc. CKN č. 1776/2, 1776/3, 1776/4, 1779/1 v zmysle LV č. 1390 vo výlučnom vlastníctve Salamandra Resort, a. s., Zochova 3, 811 03 Bratislava; parc. EKN č. 4422/1, 4706, 4554, 4555, 4585, 4505 v zmysle LV č. 1834 v spoluvlastníctve Mesta Banská Štiavnica, Radničné nám. 1, 969 24 Banská Štiavnica (1/2) a Obce Hodruša-Hámre, Hodruša-Hámre č. 185, 966 61 (1/2); parc. CKN č. 2108 v zmysle LV č. 57 a parc. EKN č. 4708, 4556, 6718 v zmysle LV č. 1441 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Lesy SR, š. p., Námestie SNP 8, 975 63 Banská Bystrica; parc. EKN č. 4573 v zmysle LV č. 1495 vo výlučnom vlastníctve Rímskokatolíckej cirkvi, farnosť Žarnovica, Slobody 1, 966 81 Žarnovica; parc. EKN č. 4568 v zmysle LV č. 1464 vo výlučnom vlastníctve Mesta Banská Štiavnica, Radničné nám. 1, 969 24 Banská Štiavnica; parc. CKN č. 4564 v zmysle LV č. 955 vo výlučnom vlastníctve Lucie Frohé, r. Rádikovej, Eismannsberg Str. 22, 864 95 Eurasburg, Nemecko; parc. EKN č. 4531/1, 4531/2 v zmysle LV č. 1746 vo výlučnom vlastníctve Ľubomíra Erneka, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. EKN č. 4513 v zmysle LV č. 1731 v spoluvlastníctve Matildy Jányovej, r. Cimmermannovej (1/3) a Michala Cimmermanna (2/3), v správe Lesy SR, š. p.; parc. EKN č. 4558 v zmysle LV č. 1326 vo výlučnom vlastníctve Kláry Patakiovej, r. Patakiovej, Drotárska 30, 811 02 Bratislava; parc. CKN č. 1591/1, 1591/2 v zmysle LV č. 639 vo výlučnom vlastníctve Zuzany Haringovej, r. Haringovej, Štiavnické Bane č. 416, 969 81; parc. EKN č. 4522 v zmysle LV č. 1741 vo výlučnom vlastníctve Heleny Mojžišovej, r. Trubanovej, v správe Lesy SR š. p., Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica; list vlastníctva k pozemkom parc. CKN č. 1803, 1797, 1786, 1800, 1799, 1785/1,

1788/2, 1789, 1788/1, 1787, 1776/5, 1779/2, 1776/6, 1781/3, 1776/1, 1777/1, 1774/1, 1775/1, 1763, 1743/1, 1761/2, 1744, 2328, 2314, 2363, 2320, 2321/2, 2321/1, 2127, 2322/2, 2365, 2119, 2120, 2118, 1791/1, 2110, 2104, 2109 nezaložený;

k. ú. Kopanice (obec Hodruša-Hámre, okr. Žarnovica), ktoré sú vo vlastníctve: parc. EKN č. 490/2, 567/4, 490/1, 481/2, 483 v zmysle LV č. 539 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Lesy SR, š. p., Nám. SNP 8, 974 01 Banská Bystrica; list vlastníctva k pozemkom parc. CKN č. 653/1, 782, 714/1, 743 nezaložený;

k. ú. Vysoká (obec Vysoká, okr. Banská Štiavnica), ktoré sú vo vlastníctve: parc. EKN č. 432 v spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 393; parc. EKN č. 597/1 v zmysle LV č. 164 vo výlučnom vlastníctve Obce Vysoká, Vysoká; parc. EKN č. 624 v zmysle LV č. 370 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Slovenského pozemkového fondu; parc. EKN č. 596/1 v zmysle LV č. 428 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Slovenskej správy ciest, Miletičova 19, 826 19 Bratislava; parc. EKN č. 1987 v zmysle LV č. 438 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Rudné bane, š. p., Nám. sv. Trojice 1, 969 01 Banská Štiavnica (nájomný vzťah OZ Štiavnický tajch, Svätý Anton č. 459, 969 72); list vlastníctva k pozemkom parc. CKN č. 369, 452, 416 nezaložený;

k. ú. Dekýš (obec Dekýš, okr. Banská Štiavnica), ktoré sú vo vlastníctve: parc. EKN č. 1948, 1283 v zmysle LV č. 685 vo výlučnom vlastníctve Obce Dekýš, Dekýš č. 39, 969 01 Dekýš; parc. CKN č. 934, 939 v zmysle LV č. 905 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Rudné bane, š. p., Nám. sv. Trojice 1, 969 01 Banská Štiavnica (nájomný vzťah OZ Štiavnický tajch, Svätý Anton č. 459, 969 72); parc. CKN č. 807, 806/3 a EKN č. 1261/1 v zmysle LV č. 199 vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Lesy SR, š. p., Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica; parc. EKN č. 1311 v zmysle LV č. 748 vo výlučnom vlastníctve Slávky Mokošovej, r. Junásovej, Slobody 345/137, 962 61 Dobrá Niva; parc. EKN č. 1295/2 v zmysle LV č. 619 vo výlučnom vlastníctve Emílie Čákyovej, r. Kukovej, Švábovce 115, 052 12 Švábovce; parc. EKN č. 1284/1 v zmysle LV č. 862 v spoluvlastníctve Jána Chovana, v správe Slovenský pozemkový fond (1/2) a Ing. arch. Petra Chovana, Dekýš č. 42, 969 01 Dekýš (1/2); parc. EKN č. 1270/2, 1270/3 v zmysle LV č. 135 v spoluvlastníctve Mareka Zigera, Požiarnická 272/6, 969 01 Banská Štiavnica (1/2) a Zuzany Hajalovej, v správe Slovenský pozemkový fond (1/2); parc. EKN č. 1271/1 v podielovom spoluvlastníctve fyzických osôb v zmysle LV č. 664; parc. EKN č. 1273/1 v zmysle LV č. 255 v spoluvlastníctve Mgr. Zuzany Šmidákovej, r. Šmidákovej, Gralkovičova 2518/23 Ivanka pri Dunaji (1/2) a Petra Maruniaka, Dekýš č. 80, Dekýš (1/2); parc. EKN č. 1275/1 v zmysle LV č. 857 vo výlučnom vlastníctve Michala Kuku, v správe Slovenský pozemkový fond; parc. EKN č. 1276/2 v zmysle LV č. 858 vo výlučnom vlastníctve Etely Kermietovej, r. Belánovej, Dekýš č. 94, 969 01; parc. EKN č. 1277/1 v zmysle LV č. 318 v spoluvlastníctve Miloša Kuriačka, Hontianska 277/40, Hontianske Moravce (1/2) a Mgr. Zuzany Šalkovej, r. Kuriačkovej, Pod Donátom 897/6, Žiar nad Hronom (1/2); parc. EKN č. 1278/2 v zmysle LV č. 151 vo výlučnom vlastníctve Margity Hudecovej, r. Halajovej, Dekýš č. 21, 969 01 Banská Štiavnica; parc. EKN č. 1279/1 v zmysle LV č. 66 v spoluvlastníctve Štefana Kuka, Vysoká č. 57 (1/2) a Jána Kuka, J. Fučíka 1, Kalná nad Hronom, Kalnica (1/2); parc. EKN č. 1280/3 v zmysle LV č. 860 v spoluvlastníctve Jozefa Pálenkáša (1/2) a Kataríny Pálenkášovej (1/2), v správe Slovenský pozemkový fond; parc. EKN č. 1281 v zmysle LV č. 396 v spoluvlastníctve Mgr. Pavla Kuka, Poničana 75, Zvolen (1/2) a Ing. Petra Kuka, M. R. Štefánika 1696/6, Zvolen (1/2); parc. EKN č. 1301 v podielovom spoluvlastníctve fyzických a právnických osôb v zmysle LV č. 852; list vlastníctva k pozemkom parc. CKN č. 936, 799/2, 798, 802, 806/2 nezaložený.

Odôvodnenie

V zmysle § 2 ods. 3 pamiatkového zákona je kultúrna pamiatka podľa tohto zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „Pamiatkový úrad“ alebo „správny orgán“) začal dňa 5. 9. 2025 správne konanie o vyhlásení hrádze (hlavnej), hrádze (priečnej), 7 zberných

jarkov, vodnej štôlne, zariadenia technologického (hlavnej hrádze), zariadenia technologického (priečnej hrádze) a zátopy nádrže (rozšírenie rozsahu evidovanej kultúrnej pamiatky o ďalšie parcely) ako súčastí národnej kultúrnej pamiatky Nádrž vodná, tzv. vodná nádrž Veľká richňavská v Štiavnických Baniach, s ktorou tvoria jeden celok – banské vodohospodárske dielo, na základe zistení úlohy Revízie a aktualizácie Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR a na základe podkladu pre vyhlásenie národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „podklad“), vypracovaného Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica, prac. Banská Štiavnica z vlastného podnetu.

Vzhľadom na neznámych účastníkov konania – vlastníkov niektorých pozemkov, ku ktorým je list vlastníctva nezaložený a veľký počet známych účastníkov konania správny orgán v zmysle § 26 ods. 1 správneho poriadku a § 44 ods. 4 pamiatkového zákona doručoval oznámenie o začatí konania spolu s podkladom rozhodnutia verejnou vyhláškou. Verejná vyhláška bola na úradnej tabuli správneho orgánu vyvesená dňa 28. 8. 2025 a zvesená dňa 5. 9. 2025. Pätnásty deň vyvesenia verejnej vyhlášky je dňom doručenia a zároveň začiatkom správneho konania v predmetnej veci. Verejná vyhláška bola zverejnená aj na úradných tabuliach obcí, v katastri ktorých sa navrhované pamiatkové objekty nachádzajú: na úradnej tabuli Obce Štiavnické Bane vyvesená dňa 20. 8. 2025 a zvesená dňa 5. 9. 2025, na úradnej tabuli Obce Hodruša-Hámre vyvesená dňa 25. 8. 2025 a zvesená dňa 23. 9. 2025, na úradnej tabuli Obce Vysoká vyvesená dňa 25. 8. 2025 a zvesená dňa 12. 9. 2025, na úradnej tabuli Obce Dekýš vyvesená dňa 20. 8. 2025 a zvesená dňa 5. 9. 2025.

Správny orgán zároveň stanovil účastníkom konania lehotu na vyjadrenie sa k podkladu rozhodnutia do 19. 9. 2025. K oznámeniu o začatí správneho konania alebo k podkladu rozhodnutia sa účastníci konania nevyjadrili.

Pamiatkový úrad ako správny orgán v priebehu správneho konania zistil skutočný stav veci tak, ako to ustanovuje § 32 ods. 1 správneho poriadku, pričom vychádzal najmä z predloženej historickej, krajinnej, architektonickej, technickej a remeselnej charakteristiky vodnej nádrže Veľká richňavská a k nej prislúchajúcich stavebno-konštrukčných a technologických súčastí a následne posúdil splnenie kritérií podľa § 15 ods. 1 zákona, podľa ktorého sa vec, ktorá má pamiatkovú hodnotu, vyhlasuje za národnú kultúrnu pamiatku. Keďže podklad pre vyhlásenie veci za národnú kultúrnu pamiatku jednoznačne preukázal pamiatkovú hodnotu, ktorou je podľa § 2 ods. 2 pamiatkového zákona súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany, došlo k splneniu kritérií na vyhlásenie hrádze (hlavnej), hrádze (priečnej), 7 kanálov vodných (zberných jarkov), vodnej štôlne, zariadenia technologického hlavnej hrádze, zariadenia technologického priečnej hrádze a zátopy nádrže za národnú kultúrnu pamiatku ako súčastí vodnej nádrže Veľká richňavská – banského vodohospodárskeho diela.

Správny orgán vychádzal zo skutočnosti, že predmetné objekty tvoria súčasť vodnej nádrže Veľká richňavská – sú jej stavebno-konštrukčnými časťami, doplnené technologickým zariadením, ktoré zabezpečujú jej funkčnosť, tzn. zadržanie vody v nádrži aj jej následné využitie. Keďže súčasný rozsah evidovanej národnej kultúrnej pamiatky Nádrž vodná Veľká richňavská, vyhlásenej v roku 1979 a evidovanej v rozsahu parcely CKN č. 2024/1 v k. ú. Štiavnické Bane (vodná plocha) nezodpovedá skutkovému stavu zachovania takmer kompletného vodohospodárskeho diela pozostávajúceho z viacerých stavebno-konštrukčných a technologických prvkov a súčastí vykazujúcich pamiatkové hodnoty v zmysle § 2 ods. 2 pamiatkového zákona, pričom väčší je tiež pôvodný rozsah samotnej vodnej nádrže – zátopy nádrže (vodnej plochy), je nutné chrániť vodnú nádrž v navrhovanom rozsahu ako celok, ktorého výstavba prebiehala v rokoch 1738-1740 pôvodne ako jedna veľká vodná nádrž, ktorá neskôr priečne rozdelila hrádza na dve vodné nádrže Veľkú a Malú richňavskú. Projekt na výstavbu richňavských vodných nádrží pochádza z r. 1736 od Jána Tobiáša Brinna, v skutočnosti sa začali stavať až o dva roky neskôr podľa projektu Samuela Mikovíniho. Na projekte T. J. Brinna sú okrem vodných nádrží zakreslené aj prečerpávacie zariadenia frátra Félixa a dve vodné štôlne – tzv. Nová vodná štôlna (Dolná štôlna Bakomi spod malej nádrže) mala odvádzať vodu z oboch nádrží cez vodnú nádrž Bakomi na šachtu Königsegg. Richňavská vodná

štôľňa mala vodu odvádzať na siglisbergské brzdiace zariadenie a ostatné závody. S výstavbou zberných, náhonných jarkov a vodných štôľní sa začalo už v r. 1741. Po napustení vodnej nádrže sa zistilo, že projekt nebol správne pripravený a vodná nádrž pri naplnenom stave neudržala vodu trvalo na maximálnej výšky hladiny, teda voda z nádrže unikala. Samuel Mikovíni na základe vzniknutej situácie celý projekt preskúšal a vyhotovil odborný posudok aj s návrhom na sanáciu vzniknutého stavu – dodatočné vybudovanie asi 190 m dlhej ďalšej hrádze, ktorá by smerovala približne od stredu hlavnej nádrže a rozdelila pôvodnú jedinú nádrž na dve samostatné vodné nádrže. Tak vznikla v r. 1746 Malá richňavská vodná nádrž. Do r. 1747 bol už celý systém richňavských vodných nádrží vybudovaný, pričom hladina vody v malej nádrži nikdy nemohla dosiahnuť výšku hladiny vo veľkej nádrži. Presiaknutím dna malej nádrže strácala obsah vody. Tieto okolnosti podstatne skomplikovali vypúšťanie vôd z týchto nádrží, preto Samuel Mikovíni vyprojektoval členitú viacnásobnú sústavu vodných uzáverov a štôľní. Projekt mal vyriešiť aj privádzanie pohonnej vody na vodný ťažný stroj postavený pri ústí novozaloženej banskej jamy Königsegg (pod vodnou nádržou Veľká windšachtská a vodnou nádržou Bakomi). Ďalšie úpravy a zásahy v súvislostiach s priesakmi Malej richňavskej vodnej nádrže bolo potrebné vykonať v priebehu 18. aj začiatkom 19. storočia. V 2. polovici 19. storočia sa voda z richňavských nádrží používala na banské účely čoraz menej, minimálne do konca r. 1876 sa mala používať na pohon vodnostlpcovho stroja v šachte Leopold. Dômyselný systém zachytávania vody do richňavských vodných nádrží zabezpečovali viaceré záchytné jarky, z ktorých najväčší bol Dolný hodrušský jarok (dĺžka 8 580 m). Z r. 1896 pochádza popis zberných jarkov od vedúceho Strojového inšpektorátu na Windšachte Eugena Broszmanna. Táto značne komplikovaná a členitá sústava regulácie vody z richňavských nádrží vznikla postupne viac-menej z núdze a to postupnou adaptáciou a dodatočnými hydrotechnickými úpravami pôvodne projektovaného výpustného zariadenia pre jedinú veľkú vodnú nádrž.

Veľká richňavská vodná nádrž mala teda vybudovaných viacero samostatných zberných jarkov, pričom väčšina bola vybudovaná spolu s výstavbou nádrže alebo v tesnej nadväznosti: Dolný hodrušský, Horný kopanický, Horný siglisbergský (piargsky), Horný vysocký, Horný dekýšsky, Hlavný richňavský a Spitzbergský. Dĺžka zberných jarkov predstavovala 23 397 m. Najdlhším bol Dolný hodrušský jarok s celkovou dĺžkou 8 550 m. Z Veľkej a Malej richňavskej vodnej nádrže voda pretekala štôľňou v telese priečnej hrádze. Vodu z Veľkej richňavskej vodnej nádrže bolo možné vypúšťať výpustným zariadením vybudovaným v hlavnom hrádzovom telese do Dolného vysockého jarku a následne cez Hlavnú richňavskú vodnú štôľňu k vodnej nádrži Veľká windšachtská alebo do siglisbergských náhonných jarkov.

V r. 2014-2015 správca vodnej nádrže Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. (SVP) realizoval rekonštrukciu oboch richňavských vodných nádrží – v rámci projektu bola realizovaná rekonštrukcia dnového výpustného systému a dopadového koryta, rekonštrukcia bezpečnostného priepadu a jeho odpadového koryta, resp. zaústenie Horného vysockého jarku, rekonštrukcia opevnenia návodného svahu hrádze a priečnej hrádze a úprava koruny hrádží.

Vodná nádrž Veľká richňavská a všetky jej stavebno-konštrukčné a technologické časti sú neoddeliteľnou súčasťou unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému, ktorý sa zachoval in situ v autentickej podobe v pôvodnom rozsahu, s malými lokálnymi narušeniami alebo poškodeniami. Dokumentuje význam a unikátne technické dielo spojené s banskou činnosťou a využívaním energie vody, využívajúc existujúce danosti krajinného prostredia a aplikácie jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Vodohospodársky systém a spôsob jeho fungovania je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti vo svojej dobe, prekračujúc hranice regiónu.

Vodná nádrž pozostáva z vlastnej zátopy nádrže v rozsahu evidovanej národnej kultúrnej pamiatky (NKP) nádrž vodná – parc. CKN č. 3273 (EKN č. 1434, 1429) v k. ú. Štiavnické Bane a v rozsahu navrhovaného rozšírenia o parcely CKN č. 2024/1 v rozsahu EKN č. 1432, 1436/1, 1751/2, 1750, 1426, 1427, CKN č. 2024/2 (EKN č. 1434), CKN č. 20243, CKN č. 2024/5, CKN č. 1610 (len pozemok pod stavbou), CKN č. 1609/2 (len pozemok pod stavbou), CKN č. 1613/2, CKN č. 1613/4 (len pozemok pod stavbou) v k. ú. Štiavnické Bane, podľa pôvodnej historickej katastrálnej mapy (2. polovica 19. storočia) vykreslenia rozsahu pôvodnej zátopy nádrže (vodnej plochy). Zátopa nádrže

je samotná vodná nádrž, teda jej zberná časť, v ktorej bola zadržovaná naakumulovaná voda. Pre úpravu dna a svahov zátopovej oblasti nádrže nepredpokladáme žiadne špecifické stavebno-technické postupy, ako je tomu pri výstavbe hrádzového telesa. Možno sa však domnievať, že v prípade potreby mohli byť pre zvýšenie tesnosti niektorých častí zátopy použité ílovité zeminy. Pôvodná rozloha zátopy nádrže sa zachovala do súčasnosti a tvorí približne 86 000 m², pričom objem predstavuje 1 023 149 m³ a maximálna hĺbka je 23,6 m. V súčasnosti sú na niektorých pozemkoch pôvodnej zátopy v severovýchodnej časti postavené rekreačné chaty, keďže sa nachádzajú nad maximálnou prevádzkovou hladinou zátopy nádrže. Pozemky pod danými nehnuteľnosťami boli v minulosti súčasťou zátopy nádrže. Súčasťou zátopy nádrže je aj časť dnového výpustného systému – pamiatkový objekt „Zariadenie technologické“. Pôdorysne je zátopa vodnej nádrže do súčasnosti zachovaná v pôvodnom rozsahu – pôdorysnom rozsahu, hmotovo-priestorovom členení, pôvodnom reliéfe dna, nábrežných stien zátopy a brehov a vo vyhovujúcom stavebno-technickom stave, pričom plní v súčasnosti pôvodnú funkciu akumulácie vody v priestore zátopy a zároveň slúži rekreačným účelom.

Zátopa nádrže v rozsahu evidovanej i navrhovanej plochy s ohľadom na pôvodný rozsah nádrže a skutkový stav, vykazuje predovšetkým *historickú a krajinnú pamiatkovú hodnotu* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je pôvodnou súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve, čím dokumentuje technologický spôsob zachytenia vody pre použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Zátopa nádrže je nositeľom *architektonickej pamiatkovej hodnoty* ako špecifická technicko-vodohospodárska stavba riešená s uplatnením prírodných materiálov, ktorá predstavuje významné technické dielo v rámci regiónu a územia Slovenska vôbec, ktorá je v danom typologickom druhu stavby a danej doby unikátom resp. miestnym špecifikom nielen z hľadiska materiálového riešenia, ale najmä konštrukčného zhotovenia. Zátopa nádrže je nositeľom tiež *technickej pamiatkovej hodnoty*, keďže technologický spôsob výstavby nádrže, jej častí a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela, ktorý zabezpečoval akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve.

Ukončenie zátopy nádrže (vodnej plochy) predstavuje v západnej časti telesa hlavnej hrádze, vybudované v r. 1738-1740 v rámci budovania pôvodne jednej veľkej vodnej nádrže. V r. 2014-2015 SVP realizoval v rámci rekonštrukcie obnovu opevnenia návodného svahu hlavnej hrádze a priečnej hrádze a úpravu koruny hrádze, pričom na korune hrádze sa už pred rekonštrukciou nachádzala asfaltová komunikácia, zvyšná časť koruny bola zatrávnená. V rámci rekonštrukcie bolo realizované nové opevnenie návodného svahu kameňom ukladaným na sucho v rozsahu celej dĺžky hrádze (začína 1,5 m pod korunou hrádze do hĺbky 4 m). V rámci tohto opevnenia boli realizované schodiská na prístup do vody a schodisko sprístupňujúce dnové výpustné zariadenie s vodočetnou latou. V severnej časti návodného svahu bol vybudovaný stupňovitý prístup k vode tvorený širokými kruhovými kamennými stupňami kombinovanými s trávnatým porastom. Koruna hrádze (mimo asfaltovej komunikácie) bola pri ukončení rekonštrukcie upravená do roviny a osiata trávny semenom (hydroosev).

Pri samotnom hrádzovom telese ide o zemný heterogénny typ hrádze, ktorá bola budovaná zo suťových hĺn a usporiadaná na spôsob jadrového tesnenia. Hrádzové teleso pozostáva z jadra hrádze (tesniaceho telesa) z utlačeného ílu a hlíny, návodného svahu (násyp suťových hĺn na návodnej strane hrádze v sklone 1 : 1,7), vzdušeného svahu (násyp suťových hĺn na vzdušenej strane hrádze v sklone 1 : 1,7) a z koruny hrádze. Vzdušný svah hrádze je spevnený trávovým drnom, návodný svah je spevnený lomovým kameňom. Pri technológii výstavby banských vodných diel sa prvýkrát stretávame so stredným tesniacim jadrom. Spočiatku sa pre stavbu tejto časti hrádze používal rovnaký materiál ako v časti vzdušného a návodného svahu. Pravdepodobne na základe potreby hospodárnosti pri stavbe banských vodných nádrží došlo k rozlišovaniu funkcie tesniacej

a stabilizačnej. Z tohto dôvodu sa pre stavbu jadra hrádze v neskoršom období používali kvalitnejšie materiály (hliny, piesočnato-ílovité a hlinito-ílovité zeminy) s požiadavkou na odlišný spôsob spracovania. Pre zvýšenie nepriepustnosti a pevnosti sa v niektorých prípadoch pridávalo hydraulické vápno (tzv. francúzsky spôsob). Jadro bývalo založené až na úroveň nepriepustného podlažia, kde bola v osi hrádze realizovaná širšia ryha, ktorá sa vyplnila zhutneným nepriepustným materiálom (tzv. zámok). V spodnej časti zámku sa ešte realizovala užšia a plytká ryha nazývaná kľúč. Šírka jadra hrádze vo vodorovnom reze dosahovala asi 1/3 celkovej šírky hrádze. Zhutňovanie bolo realizované drevenými tĺkmi. Súčasne so stavbou jadra boli realizované aj oba svahy hrádze, ktorých zhutňovanie bolo riešené len prechádzaním povozov prinášajúcich materiál. Ako ochrana pred účinkami vln sa na návodnej strane hrádze realizoval kamenný násyp príp. suchý kamenný múr so zapustenou päťou asi 2 m pod úroveň dna hrádze alebo bol svah spevnený lomovým kameňom. V prípade vodnej nádrže Veľká richňavská bol návodný svah hrádze spevnený lomovým kameňom ukladaným na sucho (v hornej časti). Vzdušný svah hrádze býval spevnený trávovým drnom a pravdepodobne tomu bolo tak aj v prípade tejto vodnej nádrže. V súčasnosti sa na vzdušnom svahu nachádza porast stromovej vegetácie, vo výraze lesného porastu, pričom pôvodná koruna hrádze bola pravdepodobne upravená trávnatým porastom. V 2. pol. 20. storočia bola na časti koruny realizovaná asfaltová komunikácia sprístupňujúca chatovú zástavbu v okolí nádrže. Zvyšok koruny bol a je do súčasnosti zatrávnený. Na korune hrádze je umiestnený manipulačný objekt – mních. Hrádzové teleso obsahuje aj časti výpustného systému (pamiatkový objekt zariadenie technologické – hlavnej hrádze). Koruna hrádze má dĺžku 361,14 m, šírku 20 – 24,75 m a výšku 23,55 m.

Hrádza dodnes plní svoju pôvodnú funkciu zadržiavania vody v priestore zátopy nádrže. Hrádza je zachovaná pravdepodobne vo svojom pôvodnom pôdorysnom, hmotovo-priestorovom členení, konštrukčnom a materiálovom riešení a po zásahoch rekonštrukcií pri obnove vodného diela v rokoch 2014-2015. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je teleso hrádze predovšetkým nositeľom *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je pôvodnou súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve, čím dokumentuje technologický spôsob zachytenia vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je hrádz – všetky jej stavebno-konštrukčné časti špecifickou vodohospodárskou stavbou, čím je nositeľom *architektonickej a remeselnej pamiatkovej hodnoty* – toto stavebné dielo predstavuje v danom typologickom druhu stavby a danej doby unikát, resp. miestne špecifikum, nielen z hľadiska materiálového riešenia, ale najmä konštrukčného vyhotovenia. Dochované je kamenné spevnenie návodného svahu hrádze ako pôvodná úprava vodného diela obnovená v rámci rekonštrukcie v r. 2014-2015. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – predstavuje významné technické dielo v rámci regiónu a celého územia Slovenska vôbec, kde bolo konštrukčné riešenie hrádze realizované s uplatnením prírodných materiálov, pričom technologický spôsob výstavby hrádze, jej konštrukčné časti a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela, pričom hrádz ako celok je do súčasnosti dochovaná „in situ“.

Priečna hrádz, teda hrádz rozdružujúca Veľkú a Malú richňavskú vodnú nádrž je orientovaná pozdĺžnou osou v smere juhozápad-severovýchod. Teleso hrádze je nepravidelného tvaru a je vyklenuté v smere do zátopy nádrže Veľká richňavská a prepojené s hlavnou hrádzou Veľkej richňavskej nádrže aj hrádzou Malej richňavskej nádrže. Špecifikom telesa priečnej hrádze je skutočnosť, že oba svahy boli pôvodne návodné – juhovýchodný návodný svah bol a je súčasťou zátopy Veľkej richňavskej vodnej nádrže a severozápadný návodný svah je súčasťou pôvodnej zátopy Malej richňavskej vodnej nádrže. Hrádza bola postavená v r. 1746 ako úprava pôvodnej jednej vodnej nádrže, ktorou sa rozdelila na dve súčasné nádrže – Veľkú a Malú richňavskú. Úpravou –

rekonštrukciou prešla v rámci rekonštrukcie celého vodohospodárskeho diela – oboch vodných nádrží v r. 2014-2015. Na korune priečnej hrádze sa už pred rekonštrukciou nachádzala asfaltová komunikácia, zvyšná časť koruny bola zatravnená. Opevnenie juhovýchodného návodného svahu bolo poškodené a zvetrané – počas rekonštrukcie bolo vyhotovené nové opevnenie tohto návodného svahu kameňom ukladaným na sucho v rozsahu celej dĺžky hrádze (začína 1,5 m pod korunou hrádze do hĺbky 3 m). Na severozápadnom návodnom svahu bolo z dôvodu dlhodobo zníženej vodnej hladiny pôvodné kamenné spevnenie zaniknuté a povrch svahu bol tvorený vegetáciou. Začiatkom tohto storočia boli v južnej časti pôvodnej zátopy Malej richňavskej vodnej nádrže (v časti s dlhodobo zníženou vodnou hladinou) vystavané rekreačné objekty, pričom prístupová cesta k týmto objektom je čiastočne súčasťou pôvodného návodného svahu priečnej hrádze a táto časť hrádze sa nerekonštruovala. Koruna hrádze v časti mimo asfaltovej komunikácie je urovnaná a zatravnená hydroosevom.

Priečna hrádza je zemným heterogénnym typom hrádze vybudovaná zo suťových hĺn a usporiadaná na spôsob jadrového tesnenia a skladá sa z jadra hrádze (tesniaceho telesa) z utlačeného ílu a hlíny, návodného juhovýchodného svahu tvoreného násypom suťových hĺn na návodnej strane hrádze od Veľkej richňavskej vodnej nádrže, vzdušeného severozápadného svahu tvoreného násypom suťových hĺn na pôvodne návodnej strane hrádze od Malej richňavskej vodnej nádrže a z koruny hrádze. Bola budovaná obdobne ako hlavná hrádza. Návodné svahy sú spevnené lomovým kameňom ako ochrana pred účinkami vín, v prípade priečnej hrádze sú oba svahy návodné. Kamenné spevnenie severozápadného svahu hrádze zaniklo a dlhodobo je pokryté vegetáciou, čiže pôsobí ako vzdušný svah. Pôvodná koruna priečnej hrádze bola pravdepodobne upravená trávny porastom, v súčasnosti s asfaltovou komunikáciou. Na korune hrádze je umiestnený manipulačný objekt tzv. mních a rovnako obsahu priečna hrádza súčasti technologického zariadenia prepájajúceho obe vodné nádrže (pamiatkový objekt zariadenie technologické priečnej hrádze). Koruna priečnej hrádzového telesa má dĺžku 178,76 m, šírku 6,75 m, výšku 7,6 m.

Teleso priečnej hrádze sa dochovalo v podstatnej miere pôvodného pôdorysného, hmotovo-priestorového členenia, materiálového a konštrukčného riešenia hrádze a jej častí so zásahmi z poslednej vykonanej rekonštrukcie (2014-2015) a naďalej plní pôvodnú funkciu zadržiavania akumulovanej vody, pričom koruna hrádze je využívaná aj ako cesta. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je teleso priečnej hrádze predovšetkým nositeľom *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je pôvodnou súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve, čím dokumentuje technologický spôsob zachytenia vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je priečna hrádza – všetky jej stavebno-konštrukčné časti špecifickou vodohospodárskou stavbou, čím je nositeľom *architektonickej a remeselnej pamiatkovej hodnoty* – toto stavebné dielo predstavuje v danom typologickom druhu stavby a danej doby unikát, resp. miestne špecifikum, nielen z hľadiska materiálového riešenia, ale najmä konštrukčného vyhotovenia. Obnovené bolo pôvodné riešenie s kamenným spevnením jedného návodného svahu hrádze (druhý návodný svah priečnej hrádze nebol obnovený). Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – predstavuje významné technické dielo v rámci regiónu a celého územia Slovenska vôbec, kde bolo konštrukčné riešenie hrádze realizované s uplatnením prírodných materiálov, pričom technologický spôsob výstavby hrádze, jej konštrukčné časti a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela, pričom hrádza ako celok je do súčasnosti dochovaná „in situ“.

K vodnej nádrži Veľká richňavská prináleží 7 vodný kanálov – banských jarkov.

Kanál vodný – Dolný hodrušský zberný jarok s Hodruškou vodnou štôľňou predstavuje líniový prvok smerujúci od lokality Teplopotockého tajchu úbočiami Paradajsu, Tanádu a Kanderky až k lokalite Pleso nad obcou Štiavnické Bane a následne prostredníctvom vodnej štôľne a následne kratšieho koryta k richňavským vodným nádržiam – voda zo zberného jarku bola zaústená do Hlavného richňavského jarku a následne do vodných nádrží. Smeruje od banských diel na žile Amália – od štôľne Martin až k richňavským vodným nádržiam. Zberný jarok je v dvoch miestach lokálne prerušený – ide o miesto križovania s lesnou cestou v začiatočnom úseku jarku a ďalej v mieste, kde jarok prechádza lyžiarskym svahom Ski centra Salamandra – ide o lokálne prerušenia, ktoré sú z dôvodu celistvosti súčasťou vyhlasovaného pamiatkového objektu. Celková dĺžka Dolného hodrušského jarku po Hodruškú vodnú štôľňu predstavuje približne 8 500 m, dĺžka vodnej štôľne je cca 640 m. Jarok na svojej trase obsahuje viacero zachovaných pôvodných kamenných premostení v úsekoch, kde sa stretával s lesnými cestami. Stavebno-konštrukčne pozostáva v celej svojej trase z koryta jarku, v ktorom bola vedená voda a z tzv. obslužnej komunikácie, ktorá je zhutneným zemným násypom bez povrchovej úpravy. Súčasťou jarku je aj jedna vodná štôľňa.

Koryto jarku bolo pôvodne takmer v celom svojom rozsahu spevnené kameňom. Jarok bol trasovaný po vrstevniciach, s minimálnymi požiadavkami na úpravu spádovania a vedením vody vplyvom gravitácie samospádom. Koryto jarku je v súčasnosti takmer v celom pôvodnom rozsahu zachované s výnimkou lokálne zaniknutej pôvodnej profilácie koryta (najmä v častiach, kde bola realizovaná lesná cesta). Úsek jarku s dĺžkou 200-250 m v úvodnej časti je realizovaný ako krytý (zvrchu prekryté koryto kameňom vytvárajúcim klenbu). Obslužná komunikácia je takmer v celom rozsahu využívaná ako turistický a cyklistický chodník a je bez náletovej vegetácie. Začiatočná časť jarku, ktorá nie je súčasťou chodníkov je v rôznom stupni zarastená vegetáciou. Vodná štôľňa, tzv. Hodrušská vodná štôľňa, je podzemnou vodnou stavbou, ktorá bola vyrazená z dôvodu potreby prevedenia vody z úpätia kopca na protiľahlú stranu kopca za účelom prepojenia vodných jarkov. Povrchovými časťami štôľne sú ústia – portály na oboch stranách – v mieste zaústenia a v mieste vyústenia. Portály a klenby vodnej štôľne v miestach nesúdržnej horniny boli realizované v kamennej výmurovke. Na výmurovku bol pri opravách koncom 20. storočia realizovaný betónový poter, v prípade zaústenia poter realizovaný aj na nábehoch zaústenia, nábehy vyústenia štôľne pri vodných nádržiach sú kamenné. Vodná štôľňa je v súčasnosti pravdepodobne prechodná a prietočná, dosahuje dĺžku približne 638 m.

Dolný hodrušský zberný jarok je v súčasnosti zachovaný v celom svojom pôvodnom rozsahu, s dvoma lokálnymi prerušeniami, v podstatnej miere pôdorysného, hmotovo-priestorového, materiálového a konštrukčného riešenia vrátane vodnej štôľne a oboch hlavných súčastí (koryto a obslužná komunikácia). Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Dolný hodrušský zberný jarok so štôľňou nositeľom predovšetkým *historickej a krajinskej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta na viacerých miestach upraveného spevnením dna a bokov kamenivom (v súčasnosti lokálne v narušenom stave), s obslužnou komunikáciou, vodnou štôľňou (portály a nábehy vodnej štôľne tvorené kamenivom) špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu

vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Horný kopanický zberný jarok je líniovým prvkom smerujúcim spod južného úbočia Ostrého vrchu okolo vrchu Šípová k vyústeniu Hodrušskej vodnej štôlne nad Malou richňavskou vodnou nádržou. Jarok je na viacerých miestach lokálne prerušený – ide o malé úseky, ktoré sú súčasťou rozsahu vyhláseného pamiatkového objektu. Výstavba Horného kopanického jarku bola začatá pravdepodobne spolu s výstavbou richňavských vodných nádrží v r. 1739 a na konečnú (súčasnú) dĺžku bol jarok predĺžený v r. 1784. Celková dĺžka jarku je takmer 6000 m. V blízkosti vyústenia Hodrušskej vodnej štôlne sa spája s jej vodami a už ako Hlavný richňavský jarok vedie vodu do richňavských vodných nádrží. Jarok na svojej trase obsahuje niekoľko zachovaných pôvodných kamenných premostení v úsekoch, kde sa stretával s lesnými cestami. Stavebno-konštrukčne pozostáva z vlastného koryta jarku a obslužnej komunikácie. Koryto Horného kopanického jarku bolo pôvodne riešené v kombinácii nespevneného koryta a spevnených častí. Približne v prvej polovici svojej trasy bolo koryto nespevnené, v druhej polovici realizované vo výraze kameňom spevneného vodného kanálu. Koryto je v súčasnosti zachované takmer v celom pôvodnom rozsahu (s výnimkou niekoľkých menších a jedného väčšieho prerušenia v krížení s lesnou komunikáciou cca v polovici trasy jarku na juhozápadnom svahu vrchu Šípová). Pôvodná profilácia koryta je v rôznom stupni zachovania, v úsekoch bez spevnenia je takmer úplne zaniknutá, no línia koryta je v celom rozsahu čitateľná. Obslužná komunikácia je v druhej polovici trasy jarku využívaná ako cyklistický a turistický chodník, v začiatkovej časti je väčšinou zarastená.

Horný kopanický zberný jarok sa dochoval v podstatnej miere pôdorysného, hmotovo-priestorového, materiálového a konštrukčného riešenia – koryta, obslužnej komunikácie a premostenia. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Horný kopanický zberný jarok nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta na viacerých miestach upraveného spevnením dna a bokov kamenivom (v súčasnosti lokálne v narušenom stave), kamennými premosteniami a s obslužnou komunikáciou špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Horný vysocký zberný jarok je líniový prvok smerujúci z blízkosti lokality Krížna východnými, južnými a západnými úbočiami kopcov k štátnej ceste Štiavnické Bane - Levice a popri ceste k vodnej nádrži Veľká richňavská. Do nádrže je jarok zaústení pri ľavostrannom zaviazaní hrádzového telesa. Popod komunikáciu na korune hrádze jarok prechádza formou podpovrchového priepustu, rovnako popod štátnu cestu. Výstavba Horného vysockého jarku bola začatá pravdepodobne po r. 1740 a jeho celková dĺžka predstavovala cca 3600 m. Je pravdepodobné, že tento jarok mohol slúžiť zároveň aj ako bezpečnostný priepad vodnej nádrže, keďže na žiadnom historickom mapovom podklade nie je samostatný bezpečnostný priepad vyobrazený. Počas rekonštrukcie vodohospodárskeho diela – richňavských vodných nádrží v r. 2014-2015 bolo obnovené zaústenie Horného vysockého jarku do vodnej nádrže – obnovil sa kanál jarku v priestore

zátopy vodnej nádrže, podpovrchový priepust popod asfaltovú komunikáciu na korune hrádze a časť koryta jarku za priepustom, pričom všetky konštrukcie boli realizované ako kamenné, murované. Jarok je zachovaný v celej svojej pôvodnej dĺžke s viacerými menšími lokálnymi prerušeniami a na jeho trase sa nachádza niekoľko pôvodných kamenných premostení v úsekoch, kde sa stretával s lesnými cestami. Jarok je v úseku popri štátnej ceste tvorený len korytom, na mieste pôvodnej obslužnej komunikácie sa v súčasnosti nachádza štátna cesta, ktorá nie je predmetom pamiatkovej ochrany jarku. Koryto jarku je v súčasnosti takmer v celom pôvodnom rozsahu zachované s výnimkou niekoľkých malých lokálnych prerušení, pričom jeho profilácia je v rôznom stupni zachovania, prevažne však, s ohľadom na zachované pôvodné kamenné spevnenie, vo veľmi dobrom stave. V úseku bez spevnenia je pôvodná profilácia jarku výrazne redukovaná, no jeho línia je čitateľná. Spevnenie jarku kamenivom je v rôznych úsekoch rôzne. Obslužná komunikácia je lokálne zarastená vegetáciou, no prevažne prechodná a bez náletov, popri štátnej ceste je vo forme využívanej asfaltovej cestnej komunikácie (nie je predmetom pamiatkovej ochrany). Jarok v tejto časti slúži na odvodnenie cesty.

Horný vysocký zberný jarok sa dochoval v podstatnej miere svojho pôdorysného, hmotovo-priestorového členenia, materiálového a konštrukčného riešenia všetkých súčastí – koryta, obslužnej komunikácie, premostenia. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Horný vysocký zberný jarok nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta na viacerých miestach upraveného spevnením dna a bokov kamenivom (v súčasnosti lokálne v narušenom stave), s obslužnou komunikáciou, premostením, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Horný dekýšsky zberný jarok je líniový prvok smerujúci z blízkosti lokality Krížna cez lokalitu Peciny a Buková hora, ponad vodné nádrže Veľká windšachtská a Bakomi k ústiú Hornej štôlne Bakomi. Zaústený je do Hornej štôlne Bakomi, ktorá je situovaná vo svahu západne od vodnej nádrže Bakomi. Prerušený je štátnou cestou Štiavnické Bane – Počúvadlo a ukončený pred kamennou klenbou pôvodného podpovrchového priepustu, ktorým bol jarok prevedený popod cestu. Na základe existencie vpustu je predpoklad zachovania časti pôvodného priepustu (parc. CKN č. 3798, k. ú. Štiavnické Bane) po teleso cestnej komunikácie. Tento úsek jarku je predmetom pamiatkovej ochrany, prerušenie jarku cestou nie je predmetom pamiatkovej ochrany. Jarok je vo svojej trase lokálne prerušený ešte miestnou nespevnenou komunikáciou (na ukončení parc. CKN č. 3589 a 3590) – toto prerušenie nie je predmetom pamiatkovej ochrany. V mieste štátnej cesty Štiavnické Bane – Levice je jarok prerušený a pôvodné premostenie resp. priepust sa nezachoval – toto prerušenie nie je predmetom pamiatkovej ochrany. Podľa literatúry bol Horný dekýšsky zberný jarok pôvodne vybudovaný pre plnenie vodnej nádrže Bakomi už v r. 1739 a jarok bol v r. 1740 predĺžený po novovybudovanú Hornú štôľňu Bakomi a stal sa tak zberným jarkom richňavských vodných nádrží. Jeho dĺžka predstavuje približne 2850 m. Na jeho trase sa nachádza jedno zachované pôvodné kamenné premostenie a jedno zaústenie predpokladaného podzemného priepustu (zvyšok priepustu bol zrejme odstránený pri výstavbe komunikácie). Koryto

jarku bolo realizované vo forme spevneného aj nespevneného kanála. Koryto jarku je v súčasnosti takmer v celom pôvodnom rozsahu zachované s výnimkou niekoľkých malých lokálnych prerušení a pôvodná profilácia jarku je v rôznom stupni zachovania – v začiatočnom úseku je zaniknutá, no následne je vo zvyšku trasy jarku profilácia čitateľná a zachovaná. V spevnených úsekoch je pôvodná profilácia zachovaná. Obslužná komunikácia je najmä v strednej časti jarku (úsek od miestnej cesty Štiavnické Bane – Počúvadlo po štátnu cestu Štiavnické Bane – Levice) silne zarastená náletovou vegetáciou. Začiatočná a koncová časť komunikácie je prechodná bez náletov.

Horný dekýšsky zberný jarok je dochovaný v podstatnej miere pôdorysného, hmotovo-priestorového, materiálového a konštrukčného riešenia oboch hlavných súčastí (koryto a obslužná komunikácia) a premostenia. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Horný dekýšsky zberný jarok nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta na viacerých miestach upraveného spevnením dna a bokov kamenivom s kamenným premostením, s obslužnou komunikáciou, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Spitzbergský zberný jarok so štôľňou je líniový prvok v dvoch vetvách smerujúci od severozápadných svahov oproti Ostrému vrchu a zo severovýchodných svahov popri Ostrom vrchu k ústiu Hodrušskej vodnej štôľne. Tieto dve vetvy sú spojené vodnou štôľňou – Spitzbergská vodná štôľňa. Po prepojení oboch vetiev boli vody tohto jarku zaústené do Hodrušskej vodnej štôľne (spolu s Dolným hodrušským jarkom) a odvádzané k richňavským vodným nádržiam. Spitzbergský zberný jarok bol vybudovaný pravdepodobne v r. 1743 ako dvojvetvový s jednou vodnou štôľňou a jeho dĺžka spolu so štôľňou predstavovala cca 3400 m. Jarok je v súčasnosti zachovaný v celej jeho pôvodnej dĺžke a pozostáva z vlastného koryta a obslužnej komunikácie. Jeho súčasťou je vodná štôľňa. Koryto jarku bolo kombináciou nespevneného a spevneného vodného kanála, v prevažnej väčšine išlo pravdepodobne o nespevnené koryto, spevnené úseky sú zachované najmä po spojení oboch vetiev pred Hodruškou vodnou štôľňou. Pôvodná profilácia koryta je v rôznom stupni zachovania – v začiatočných úsekoch oboch vetiev je profilácia redukovaná až zaniknutá, po spojení oboch vetiev je vo zvyšku trasy profilácia čitateľná a zachovaná, rovnako ako v spevnených úsekoch, miera degradácie spevnenia je rôzna. Obslužná komunikácia západnej vetvy jarku je lokálne zarastená, ale v celom rozsahu čitateľná a zachovaná, pri východnej vetve jarku je využívaná ako turistický a cyklistický chodník. Vodná štôľňa ako podzemná vodná stavba prepájajúca vodné jarky je na povrchu prezentovaná portálmi – v mieste zaústenia a v mieste vyústenia. Portály a klenby vodnej štôľne v miestach nesúdržnej horniny boli realizované v kamennej výmurovke. Oba portály sú zachované, pričom vo vstupnej časti vyústenia vodnej štôľne je na klenbe a stenách štôľne realizovaný betónový poter. Zachované sú aj kamenné nábehy oboch ústí vodnej štôľne. Dĺžka štôľne je približne 300 m, informácie o jej prietochnosti nie sú známe.

Spitzbergský zberný jarok je dochovaný v podstatnej miere pôdorysného, hmotovo-priestorového, materiálového a konštrukčného riešenia vrátane vodnej štôľne a oboch hlavných súčastí (koryto a obslužná komunikácia). Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je

vodný kanál – Spitzbergský zberný jarok so štôľňou je nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta, v mieste styku vetiev upraveného spevnením dna a bokov kamenivom, s obslužnou komunikáciou, vodnou štôľňou (portály a nábehy vodnej štôľne tvorené kamenivom) špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Horný siglisbergský zberný jarok je líniový prvok smerujúci spod juhozápadného úbočia Farárovej hôrky v smere na západ k ústiu Hornej štôľne Bakomi, severozápadne od vodnej nádrže Bakomi. Úvodná časť jarku, od jeho začiatku po juhozápadné úbočia Farárovej hôrky bola pravdepodobne nefunkčná už v 19. storočí a v súčasnosti je koryto jarku v tomto úseku zaniknuté a obslužná komunikácia je zachovaná a upravená pre potreby miestnej nespevnenej komunikácie k existujúcej zástavbe – táto úvodná časť jarku nie je predmetom pamiatkovej ochrany. Horný siglisbergský alebo Horný piargský jarok bol vybudovaný pravdepodobne v r. 1740 spolu s výstavbou vodnej nádrže a štôľne. Celková pôvodná dĺžka jarku predstavovala približne 3600 m, zaniknutý úvodný úsek jarku mal približne 1 km. Zvyšná časť jarku, ktorá je predmetom pamiatkovej ochrany, bola funkčná až do útlmu baníctva na začiatku 20. storočia. Koryto jarku bolo realizované kombináciou spevneného a nespevneného kanála – v úvodnom úseku je koryto vo výraze nespevnenej terénnej ryhy, následne je jarok v dlhšom úseku spevnený kameňom a následne je koryto opäť bez spevnenia. Koryto je v súčasnosti takmer v celom pôvodnom rozsahu zachované, s výnimkou niekoľkých malých lokálnych prerušení miestnymi komunikáciami. Pôvodná profilácia koryta je jasne čitateľná, najmä v úvodnej časti jarku redukovaná sedimentami. Vzhľadom na pomerne značné šírkové a hĺbkové rozmery koryta je jarok vo výbornom stupni zachovania. Obslužná komunikácia je v celom rozsahu jarku zachovaná, pretože je využívaná ako turistický chodník, v niektorých úsekoch slúži ako prístup k zástavbe.

Horný siglisbergský zberný jarok je zachovaný v podstatnej miere pôdorysného, hmotovo-priestorového, materiálového a konštrukčného riešenia oboch hlavných súčastí (koryto a obslužná komunikácia). Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Horný siglisbergský zberný jarok nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta v časti trasy upraveného spevnením dna a bokov kamenivom, s obslužnou komunikáciou, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a

danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Kanál vodný – Hlavný richňavský jarok s rozdeľovacím objektom a priepustom je líniový prvok smerujúci od ukončenia Horného kopanického jarku v blízkosti vyústenia Hodrušskej vodnej štôlne v južnom smere k vodnej nádrži Veľká richňavská. Hlavný richňavský jarok vo svojej trase priberá aj vody privádzané Hornou štôľňou Bakomi a následne je zaústení do vodnej nádrže Veľká richňavská. V blízkosti vodnej nádrže Malá richňavská je priamo na trase jarku prostredníctvom stavidla realizované odklonenie vôd do tejto nádrže. Jarok je zachovaný bez prerušenia a v jednom krátkom úseku je vedený novodobým podpovrchovým priepustom (potrubím). Zaústenie koryta jarku do hrádzového telesa Veľkej richňavskej vodnej nádrže je prostredníctvom klenbového priepustu. Hlavný richňavský jarok bol vybudovaný v r. 1746 spolu s výstavbou priečnej hrádze a jeho celková dĺžka predstavovala približne 550 m. Jarok pozostáva z koryta a obslužnej komunikácie, pričom jeho súčasťou je aj regulačný objekt pri Malej richňavskej vodnej nádrži a zachovaný podpovrchový klenbový priepust v telese hrádze Veľkej richňavskej vodnej nádrže. Koryto jarku je v súčasnosti spevnené kameňom približne v jeho poslednej tretine dĺžky a v mieste regulácie pri vodnej nádrži Malá richňavská. Zachované je v celom pôvodnom rozsahu bez prerušenia aj stav kamenného spevnenia je dobrý. Obslužná komunikácia je v súčasnosti zachovaná v celom pôvodnom rozsahu a využívaná ako turistický chodník. Rozdeľovací objekt je situovaný v blízkosti vodnej nádrže Malá richňavská a je realizovaný ako odbočka z koryta Hlavného richňavského jarku, kde bola voda prostredníctvom podpovrchového priepustu (popod teleso obslužnej komunikácie) zvedená do zátopy Malej richňavskej vodnej nádrže, pričom reguláciu prepúšťanej vody zabezpečovalo stavidlo. Koryto jarku je v rozsahu celého regulačného objektu spevnené kameňom. Priepust situovaný pri ukončení Hlavného richňavského jarku zabezpečuje zaústenie jarku do vodnej nádrže Veľká richňavská cez hrádzové teleso vodnej nádrže – priečnu hrádzu, ktorej je priepust súčasťou (koruny a návodného svahu priečnej hrádze). Steny, klenba a južný portál priepustu sú vyhotovené z kameňa ukladaného na sucho, severný portál je tvorený štyrmi kamennými blokmi, z ktorých tri obsahujú drážku pre osadenie stavidla. Nábehy portálu priepustu zo strany zátopy nádrže sú rovnako z kameňa. Priepust má dĺžku cca 5 m.

Hlavný richňavský zberný jarok je zachovaný v celom svojom pôvodnom rozsahu bez prerušení, v podstatnej miere autenticity pôdorysného, hmotovo-priestorového členenia, materiálového a konštrukčného riešenia jarku a všetkých jeho súčastí – koryta, obslužnej komunikácie, rozdeľovacieho objektu a priepustu. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – Hlavný richňavský zberný jarok s rozdeľovacím objektom a priepustom nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodný kanál – dochovaný v podobe umelo vytvoreného koryta na viacerých miestach upraveného spevnením dna a bokov kamenivo, s obslužnou komunikáciou, podpovrchovým priepustom s kamennou klenbou a stenami v kamennej výmurovke a s rozdeľovacím objektom, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* –

technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody, konštrukčné riešenie jarku a použitý materiál je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Štôľňa vodná – Hlavná richňavská vodná štôľňa s úsekom Dolného vysockého jarku je líniový prvok smerujúci od odtokovej štôľne vodnej nádrže Veľká richňavská popri päte jej vzdušeného svahu a následne prostredníctvom vodnej štôľne v smere k vodnej nádrži Bakomi. Portál zaústenia vodnej štôľne je situovaný pod vzdušným svahom richňavských vodných nádrží (približne v strede), pri jeho päte, podzemná časť štôľne je vedená v smere na severovýchod, k vodnej nádrži Bakomi, kde je situované vyústenie štôľne – pod vzdušným svahom vodnej nádrže Bakomi, v juhozápadnej časti. Predmetom ochrany je aj časť – úsek Dolného vysockého jarku, ktorým bola voda vedená v úseku od odtokovej štôľne výpustného systému Veľkej richňavskej vodnej nádrže až k ústiu Hlavnej richňavskej vodnej štôľne. S razením Hlavnej richňavskej vodnej štôľne sa začalo v r. 1738 súbežne s výstavbou richňavských vodných nádrží. Štôľňu vymeral a zároveň s vodnou nádržou ju vyprojektoval Samuel Mikovíni a razila sa súčasne z dvoch strán (z Richňavskej a v protismere z Krehsengrundskej doliny – od vodnej nádrže Bakomi). Štôľňu dokončili asi dva roky po dokončení richňavských vodných nádrží, v r. 1742 v dĺžke 922,74 m. Jej úlohou bolo odvádzať vodu z Veľkej richňavskej vodnej nádrže, neskôr z Dolného vysockého a Dolného kopanického zberného jarku do Siglisbergského náhonného jarku (súčasť NKP Nádrž vodná Bakomi), ktorého voda bola používaná na pohon banských čerpacích, ťažných a úpravníckych strojov na šachtách Horného Bieberštôľnianskeho závodu. Náhonný jarok bol v prípade Veľkej richňavskej nádrže nahradený úsekom zberného jarku a vodnou štôľňou. Do časti Dolného vysockého jarku bol pod vzdušným svahom vodnej nádrže zaústený jej výpustný systém a prostredníctvom neho bola z vodnej nádrže voda privedená k portálu zaústenia vodnej štôľne a z Hlavnej richňavskej vodnej štôľne. Úsek jarku pozostáva z koryta a obslužnej komunikácie, pričom koryto je vo výraze vodného kanálu v rozsahu bokov a dna spevneného kameňom a zrejme takto bolo riešené aj v minulosti – súčasné kamenné obloženie je výsledkom poslednej rekonštrukcie vodných nádrží (2014-2015). Obslužná komunikácia je zachovaná v celom rozsahu. Podzemná štôľňa sa na teréne prezentuje portálmi – zaústenia a vyústenia, pričom portál, klenby a ústia štôľne sú zachované a realizované v pôvodnom materiálovom riešení z kameňa ukladaného na sucho, lokálne s cementovými sekundárnymi (2. polovica 20. storočia) vysprávkami. Vstup do štôľne nie je zabezpečený. Na portál vstupu v prednej časti nadväzujú tzv. nábehy, ktoré zabezpečujú prepojenie štôľne a jarkov a sú riešené z kameňa ukladaného na sucho. Podzemná časť štôľne je razená v horizontálnom smere a v určitom spáde, tak aby bol zabezpečený samospád pretekajúcej vody. Razená je v prevažne skalnom masíve – steny, počva a klenba štôľne sú teda prevažne tvorené skalou. V miestach, kde sa nachádzala nesúdržná hornina boli steny a strop zabezpečené výdrevou alebo tzv. murovanicou (kameňom ukladaným na sucho) – a to najmä v úvodných a koncových častiach štôľne. Súčasný stav podzemia nebol zistený, je možné, že štôľňa je v rozsahu kamenného masívu zachovaná bez zmien a pravdepodobne je prietočná. Portál vyústenia/ústia štôľne je umiestnený medzi vodnými nádržami Veľká windšachtská a Bakomi, v západnom smere. Pôvodne kamenný portál a kamenné klenby a steny ústia štôľne sú v súčasnosti realizované s nevhodným uplatnením betónového poteru, aj keď je možné predpokladať, že pod vrstvou sú zachované pôvodné kamenné konštrukcie. Vstup do štôľne je v tomto smere zabezpečený kovovou mrežou. Pred ústím štôľne sa nachádza vodný kanál – Siglisbergský náhonný jarok (súčasť vodnej nádrže Bakomi), pričom portál je s náhonným jarkom prepojený tzv. nábehmi, ktoré boli v minulosti vymurované z kameňa, dnes sú upravené rovnako ako portál. Štôľňa je dlhá 922,74 m a úsek Dolného vysockého jarku približne 75 m.

Hlavná richňavská vodná štôľňa s úsekom Dolného vysockého jarku sú dochované v podstatnej miere hmotovo-priestorového členenia, materiálového a konštrukčného riešenia štôľne s oboma portálmi (po sekundárnych úpravách) a súvisiacim úsekom vodného kanála s korytom a obslužnou komunikáciou v stave po poslednej obnove. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodná štôľňa – Hlavná richňavská vodná štôľňa a úsek Dolného vysockého jarku nositeľom predovšetkým *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho

banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následného využitia v baníctve, čím dokumentujú technologický spôsob zachytenia, vedenia a rozdeľovania vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je vodná štôlna s úsekom vodného kanála dochovaná v autentickej podobe razenej štôlne s portálmi a umelo vytvoreného koryta vodného kanálu upraveného spevnením dna a bokov kamenivo a obslužnou komunikáciou, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá v danom typologickom druhu stavby a danej doby predstavuje miestne špecifikum a je nositeľom *architektonickej i remeselnej pamiatkovej hodnoty*. Ako súčasť špecifickej technicko-vodohospodárskej stavby má *pamiatkovú hodnotu technickú* – technologický spôsob zabezpečenia vedenia vody a súčasne funkcia náhrady bezpečnostného priepadu nádrže, konštrukčné riešenie razenej štôlne s portálmi a vodného kanála je vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a predstavujú súčasť významného technického diela nielen v rámci regiónu, ale územia Slovenska vôbec.

Zariadenie technologické – výpustný systém (hlavná hrádza) vodnej nádrže Veľká richňavská bol vybudovaný spolu s vodnou nádržou v roku 1738-1740, s neskoršími zásahmi súvisiacimi s opravami oboch richňavských vodných nádrží (priesaky, netesnosti) a rekonštruovaný v r. 2014-2015 v rámci poslednej obnovy oboch nádrží správcom SVP š. p. : vymenené pôvodné uzávery dnového výpustného potrubia za v súčasnosti používaný typ, vybudovaný nový betónový vtokový objekt a nová nosná (vodiaca) drevená konštrukcia s novými tiahkami na ovládanie dnových výpustov (ventilov), v mieste pôvodného vstupu na vzdušenej strane hrádze vybudovaná nová časť štôlne ako predĺženie existujúcej štôlne o 5,2 m od svahu, na výpustnom potrubí novej štôlne osadené nové uzávery (pred obnovou voľný tok), vybudovaný nový vstupný portál, existujúci manipulačný objekt ostal zachovaný.

Jednotlivé časti technologického zariadenia – dnový výpust a dnové potrubie, ovládanie dnového výpustu a manipulačný objekt (tzv. mních), odtoková štôlna a odpadové koryto tvoria navzájom prepojenú sústavu a spoločne zabezpečovali svoju základnú funkciu – ovládanie výšky hladiny a objemu vody v celom zásobnom priestore nádrže. Dnový výpust bol umiestnený pod návodným svahom hrádze, vždy v najhlbšom mieste nádrže a realizovaný bol formou výpustného dreveného (dubového) potrubia umiestneného v telese hrádze. Tesané potrubie sa ukladalo na drevené pražce a bolo zakryté dreveným poklopom pripojeným k potrubiu železnými svorníkmi. V prípade vodnej nádrže Veľká richňavská išlo pôvodne o kovové potrubie, ktoré bolo pri poslednej rekonštrukcii v r. 2014-2015 zachované. Celé potrubie bolo uložené pod určitým spádom a na návodnej strane hrádze vyčnievalo mimo telesa hrádze. Bolo podmurované a s ohľadom na nánosy naplavenín bolo umiestnené vo výške cca 0,6 – 1,2 m nad dnom nádrže. Uzatváranie výpustného potrubia bolo umiestnené na návodnej strane hrádze a bolo realizované rôznymi formami – drevené alebo kovové (zväčša bronzové) šupátka, ktoré sa pohybovali v príslušnom vedení (otvorenie/zatvorenie) alebo dreveným kužeľovým piestom potiahnutým kožou alebo piestom kovovým. V prípade vodnej nádrže Veľká richňavská išlo o kovové kónické piesty, ktoré boli pri rekonštrukcii vodnej nádrže v r. 2014-2015 vymenené – oba pôvodné uzávery sú deponované v sídle SVP, š. p. v Banskej Štiavnici, prac. Štiavnické Bane. S ohľadom na poruchovosť uzáverov a manipulačných tiahel sa potrubie pred vtokom rozdejovalo na dve vetvy, z ktorých každá mala samostatný uzáver (ťahlo je súčasťou ovládania dnového výpustu). Dnový výpust býval umiestnený v tzv. filtračnom zrubu (v súčasnosti nahrádzaný vtokovým objektom), ktorý slúžil na zabránenie vniknutiu nečistôt a následnému upchatiu dnového výpustu. Išlo o štvorcový objekt umiestnený nad koncom vyčnievajúceho potrubia s rozmermi 220 x 220 x 300 cm, hore s otváracím poklopom na prístup, v spodnej časti s vyrezanými otvormi pre vtekanie vody, ktoré boli chránené sitom. Pri rekonštrukcii výpustného systému v r. 2014-2015 bol filtračný zrub nahradený novým vtokovým

objektom (betónová konštrukcia). Po rekonštrukcii je dnový výpust a dnové potrubie plne funkčné. Šupátko dnového výpustu bolo skrutkou pripevnené k šikmo zrezanému potrubiu a k jeho pohyblivej časti bolo pripevnené na tiahlo, ktorým sa z koruny hrádze regulovala veľkosť vtokového otvoru dnového výpustu. V prípade vodnej nádrže Veľká richňavská bol kónický dnový uzáver pripevnený k tiahlovej tyči pomocou kovovej konštrukcie, ktorá pákovým prevodom vytiahla uzáver z dnového potrubia. Tiahlová tyč chránená dreveným obložením končila v manipulačnom objekte na korune hrádze, tzv. mních. Tiahlo ležalo na vodiach kozlíkoch zamurovaných do návodného svahu hrádze. Kozlíky boli zakončené valčekmi, na ktorých sa tiahlo pohybovalo pomocou pák, skrutiek alebo iného zariadenia. Tento spôsob riešenia bol uplatnený aj v prípade vodnej nádrže Veľká richňavská a bol predmetom rekonštrukcie v r. 2014-2015, kedy bola realizovaná nová kozlíková konštrukcia s novými tiahlovými tyčami. Manipulačný objekt, tzv. mních, teda stavebný objekt na korune hrádze, v ktorom bolo umiestnené zariadenie na ovládanie dnového výpustu resp. ukončenie tiahla uloženého na návodnom svahu hrádze, bol nahradený pravdepodobne už v minulosti niekoľkokrát novým objektom (pôvodne pravdepodobne drevený). Pri rekonštrukcii v r. 2014-2015 bol opravený existujúci manipulačný objekt, pravdepodobne pochádzajúci z 2. polovice 20. storočia – murovaný objekt s podmurovkou na východnej strane (na vyrovnanie klesania návodného svahu) s omietanými stenami a sedlovou strechou pokrytou dreveným šindľom s doskovými štítlami. Na vzdušnej strane hrádze mohlo potrubie dnového výpustu ústiť do tzv. vývaru umiestneného buď vo vstupnej štôlni, alebo mimo telesa hrádze (vnútorný alebo vonkajší vývar). Vstupný objekt v prípade vnútorného vývaru bol náznakom budúcej odtokovej štôlne, ktorá pri neskôr budovaných hrádzach prebiehala naprieč hrádzou v jej základoch. V prípade vodnej nádrže Veľká richňavská ide o odtokovú štôľňu v kamennej výmurovke – voda bola v úseku štôlne vedená otvoreným korytom situovaným v počve štôlne (výpustné potrubie bolo ukončené v čele štôlne). Pred obnovou v r. 2014-2015 bola úvodná časť štôlne s pôvodným portálom deštruovaná a vstup do štôlne bol provizórne zabezpečený kovovým profilom, pričom v rámci rekonštrukcie bolo novovybudované ústie štôlne s portálom (5,2 m) a do počvy osadené nové potrubia, ktoré v súčasnosti vedú vodu, na ne boli osadené ventily a portál bol zabezpečený mrežou. Odpadové koryto odtokovej štôlne začínalo bezprostredne za vyústením štôlne a viedlo vodu ku, resp. do koryta Dolného vysokého jarku situovaného v bezprostrednej blízkosti štôlne, pri päte vzdušného svahu hrádze nádrže. Jarak následne odvádzal vodu k Hlavnej richňavskej vodnej štôlne, ktorá ju odvádzala do Štiavnických Baní (siglisbergské brzdiace zariadenie a ostatné základy). Pôvodné odpadové koryto realizované vo výraze kameňom spevneného koryta bolo dostavbou ústia štôlne pri rekonštrukcii (2014-2015) čiastočne pozmenené, resp. skrátené. Napojenie na Dolný vysoký jarok bolo zachované a kamenné spevnenie koryta rekonštruované (v rozsahu bokov a dna). Z Dolného vysokého jarku je v mieste prítoku vody z odtokovej štôlne prostredníctvom podpovrchového priepustu v súčasnosti realizované odklonenie vôd do Richňavského potoka. Po rekonštrukcii je výpustný systém v súčasnosti funkčný a využívaný pre potreby priebežného vypúšťania prebytočného množstva vody z vodnej nádrže.

Zariadenie technologické – vyššie popísaná technológia výpustného systému je dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou samotnej vodnej nádrže dochovaná v podobe po poslednej rekonštrukcii v r. 2014-2015 ako plne funkčný systém. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je technologické zariadenie – popísaný výpustný systém vodnej nádrže predovšetkým nositeľom *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčasť unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je pôvodnou súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve, čím dokumentuje technologický spôsob vypúšťania akumulovanej vody pre jej použitie v baníckej činnosti s využitím existujúcich daností terénu a aplikáciou jednoduchých mechanizmov a zákonitostí. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je technologické zariadenie – všetky k nemu prislúchajúce časti, špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá predstavuje významné technické dielo v rámci regiónu a územia

Slovenska vôbec a je teda nositeľom *technickej pamiatkovej hodnoty*. Toto technické dielo je v danom typologickom druhu stavby a danej doby unikát resp. miestne špecifikum, nielen z hľadiska materiálového riešenia, ale najmä konštrukčného zhotovenia. Vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku je jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela. Pri jeho obnove boli síce niektoré časti vymenené resp. upravené, avšak bez zmeny technologickej podstaty, takže zachované časti a technológia ako celok naďalej dokumentuje významné a unikátne technické dielo spojené s banskou činnosťou a využívaním energie vody. Technológia výpustného systému je rovnako nositeľom *architektonickej a remeselnej pamiatkovej hodnoty* – z hľadiska konštrukčne-architektonického a remeselného je hodnotný spôsob výstavby výpustnej (odpadovej) štôlne a odpadového koryta výpustnej štôlne v kamennej výmurovke.

Zariadenie technologické na priečnej hrádzi vodnej nádrže Veľká richňavská má podobu prepájacej štôlne ako podzemného diela vybudovaného medzi zátopou Veľkej a zátopou Malej richňavskej vodnej nádrže pod telesom priečnej hrádze. Na povrch vychádzajú obe ústia štôlne – zaústenie v priestore zátopy Veľkej richňavskej nádrže, vyústenie štôlne v zátope Malej richňavskej vodnej nádrže. Technológia bola vybudovaná v r. 1746 spolu s výstavbou priečnej hrádze rozdeľujúcej pôvodnú jednu vodnú nádrž na súčasné dve nádrže. Prepojovacia štôľňa fungovala tým spôsobom, že za ústiami vodnej štôlne sa nachádzali dvojité prehradenia z ílu (kamenno-ílová zámurovka) a prídavné tretie prehradenie pravdepodobne realizované drevenou výplňou s ílom a v počve štôlne bola uložená kovová 10 cólová rúra, v ktorej strede sa nachádzala kovová západka s piestom na ovládanie prietoku vody. Tá bola pripevnená ku kovovej tyči (ťahlo), ktorá vertikálne prechádzala kamennou šachticou v telese priečnej hrádze až na jej korunu, odkiaľ bola západka s piestom ovládaná, pričom nad ústím vertikálnej šachtice bol vybudovaný manipulačný objekt. Šachtica zabezpečovala aj vstup k západke s piestom pre prípad potreby čistenia. Časť rúry bola kovová, zvyšok rúry bol vyrobený z dubového dreva. Prepojovacia štôľňa nebola predmetom rekonštrukcie vodných nádrží v r. 2014-2015, bola vykonaná len obhliadka a fotodokumentácia niektorých častí správcom (SVP š. p.), kedy bolo zistené, že v kamennej šachtici sa nachádzali tri podesty a kovové ťahlo, potrubie v štôľni bolo zanesené sedimentami a nebolo viditeľné. Obe ústia štôlne ostali zachované. Technológia prepojovacej štôlne pozostáva zo štôlne s ústiami a prehradeniami, výpustného potrubia, šachty s ovládaním a z manipulačného objektu (tzv. mních). Štôľňa je pravdepodobne v miestach nesúdržného materiálu v kamennej výmurovke (rovnaká ako pri ústiach) a v miestach so skalným podložím je bez výmurovky, pričom miesta s nesúdržným podložím možno predpokladať minimálne v rozsahu oboch úvodných častí štôlne. Tiež je možné, že je štôľňa realizovaná v kamennej výmurovke v celej svojej dĺžke. Výpustné potrubie uložené v štôľni prepája zátopu vodnej nádrže Veľká richňavská a zátopu nádrže Malá richňavská, začiatok a koniec potrubia je bez uzatvárania a je prietochné a pravdepodobne nie je v celom svojom rozsahu kovové, ale časť môže byť drevená. Šachtice, podesty aj ťahlo sú zachované. Pôvodný manipulačný objekt – mních bol pravdepodobne drevený, súčasný je murovaný s podmurovkou na východnej strane (na vyrovnanie klesania návodného svahu) s omietanými stenami, sedlovou strechou pokrytou dreveným šindľom a s doskovými štítmami a bol počas rekonštrukcie vodných nádrží (2014-2015) opravený.

Zariadenie technologické – prepojovacia štôľňa dnes nie je funkčná a využívaná, zachovaná je, vzhľadom na to, že nebola predmetom rekonštrukcie, pravdepodobne v autentickom stave svojho hmotovo-priestorového, pôdorysného, technologického, konštrukčného a zrejme i materiálového riešenia a je tak dôležitou a neoddeliteľnou súčasťou samotnej vodnej nádrže. Vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je technologické zariadenie – prepojovacia štôľňa predovšetkým nositeľom *historickej a krajinnej pamiatkovej hodnoty* ako súčastí unikátneho banskoštiavnického vodohospodárskeho systému zapísaného do Zoznamu svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, ktorý je dokladom technického a technologického pokroku spoločnosti; je súčasťou kultúrnej krajiny – tej časti krajiny, ktorá je výsledkom ľudskej činnosti (hlbinného baníctva) v špecifickom prírodnom prostredí a je pôvodnou súčasťou vodnej nádrže určenej na akumuláciu povrchovej vody z rozsiahlej oblasti a jej následné využitie v baníctve, čím dokumentuje technologický spôsob vypúšťania naakumulovanej vody medzi nádržami. Ako súčasť vodnej nádrže vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná je

technologické zariadenie – prepojovacia štôľňa špecifickou vodohospodárskou stavbou, ktorá predstavuje významné technické dielo v rámci regiónu a územia Slovenska vôbec a je teda nositeľom *technickej pamiatkovej hodnoty*. Toto technické dielo je v danom typologickom druhu stavby a danej doby unikát resp. miestne špecifikum, nielen z hľadiska materiálového riešenia, ale najmä konštrukčného zhotovenia. Vzhľadom na svoju funkciu a dobu vzniku je jednou z najdôležitejších súčastí vodného diela a ako celok dokumentuje významné a unikátne technické dielo spojené s banskou činnosťou a využívaním energie vody. Technológia výpustného systému je rovnako nositeľom *architektonickej a remeselnej pamiatkovej hodnoty* – z hľadiska konštrukčne-architektonického a remeselného je hodnotný spôsob výstavby štôľne a šachtice s použitím kameňa.

Predmetné súčasti vodnej nádrže Veľká richňavská vo vzťahu k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná, svojim situovaním v súvzťažnosti s vodnou nádržou, svojim hmotovo-priestorovým, materiálovým, architektonickým, remeselným a technickým riešením, technickou a technologickou podstatou súvisiacou s funkciou vodnej nádrže, spolu s definovanými pamiatkovými hodnotami v spojení so spoločenským záujmom na zachovaní veci, naplňajú stanovené kritéria pre vyhlásenie za národnú kultúrnu pamiatku.

Jednotlivé pamiatkové objekty náležiacie k evidovanej kultúrnej pamiatke Nádrž vodná sú neoddeliteľným celkom – súčasťou banského vodohospodárskeho systému, ktorý patrí k najdôležitejším technickým pamiatkam banskoštiavnickej oblasti, ktorý vytvára krajinný prvok s vysokou hodnotou. Banský vodohospodársky systém ako svetový technický unikát vznikol originálnym hydrotechnickým riešením využitia vodného energetického potenciálu v geografickom priestore bez významnejších zdrojov povrchovej vody. V snahe vylepšiť hydrologické pomery vlastného povodia nádrží vybudovali v ich blízkosti zberné (záchytné) jarky, ktoré boli zaústené do nádrží. Voda akumulovaná v nádržiach bola podľa potreby vedená na miesto určenia na pohon banských, úpravníckych a hutníckych zariadení, v menšej miere na pohon hámrov a mlynov alebo chov rýb, príp. ako zdroj pitnej vody.

Od polovice 16. storočia a hlavne v 17. a 18. storočí malo v rámci banskoštiavnicko-hodruškého rudného revíru dominantné postavenie teritórium terajšej obce Štiavnické Bane, kde boli objektom ťažby strieborné a zlaté rudy. V oblasti Štiavnických Baní boli v polovici 18. storočia skonštruované vahadlové a vodnostĺpcové čerpacie zariadenia Matejom Hellom a neskôr aj jeho synom Jozefom Karolom Hellom, ktoré boli v tom období najvýkonnejšími čerpacími zariadeniami v Európe. Vodné nádrže skupiny piargských vodných nádrží (Spodná Windšachta, Evička, Veľká Windšachta, Počúvadlo, Krechsengrund, Veľká a Malá Richňava, Bakomi) možno považovať aj do terajšej doby za najdôležitejšiu skupinu vodných nádrží v banskoštiavnicko-hodrušskom rudnom revíre. Všetky vodné nádrže tejto skupiny (s výnimkou Počúvadla) sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti obce Štiavnické Bane a Štefultova. Na základe súčasného stavu poznania je nutné chrániť vodohospodárske dielo – vodnú nádrž Veľká richňavská ako celok v pôvodnom rozsahu a so všetkými súčasťami, ktoré k nej prináležia a ktorých ochrana, zachovanie, prípadná obnova a prezentácia sú nevyhnutné pre ochranu vodnej nádrže ako technickej pamiatky.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov v čl. 44 ods. 2 ukladá každému povinnosť chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo. Podrobnosti o právach a povinnostiach v súvislosti s touto povinnosťou sú ustanovené zákonom (čl. 44 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky). Ochrana kultúrneho dedičstva je verejným záujmom, čo vyjadruje aj Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky v uznesení č. 91/2001 Z. z., pričom Slovenská republika je tiež v tejto oblasti viazaná medzinárodnými svetovými a európskymi dohovorom o ochrane kultúrneho a prírodného dedičstva.

V zmysle ustanovenia § 27 ods. 1 pamiatkového zákona sa základná ochrana kultúrnej pamiatky rozumie súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

Podľa § 27 ods. 2 pamiatkového zákona v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Vzhľadom na uvedené rozhodol správny orgán tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa § 53 a § 54 ods. 1 a 2 správneho poriadku má účastník konania právo podať proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Pamiatkový úrad SR, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava v lehote do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania.

Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom až po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov.

v. r. Mgr. Mário Comisso
generálny riaditeľ

Príloha: Schematické vyznačenie NKP, mierka 1 : 15 000

Rozhodnutie sa doručuje verejnou vyhláškou na:

1. úradnej tabuli Pamiatkového úradu SR
2. úradnej tabuli Obecného úradu Štiavnické Bane
3. úradnej tabuli Obecného úradu Hodruša-Hámre
4. úradnej tabuli Obecného úradu Vysoká
5. úradnej tabuli Obecného úradu Dekýš
6. webovom sídle Pamiatkového úradu SR – www.pamiatky.sk
7. centrálnej úradnej elektronickej tabuli – www.slovensko.sk

Vyvesené dňa:

Zvesené dňa:

Rozhodnutie sa doručuje – doporučene (po nadobudnutí právoplatnosti):

8. Okresný úrad Banská Štiavnica, Katastrálny odbor, Križovatka 4, 969 01 Banská Štiavnica

Na vedomie:

6. Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

7. Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, prac. Banská Štiavnica

8. Pamiatkový úrad SR – založenie do spisu (2x)

PRÍLOHA: Štiavnické Bane, NÁDRŽ VODNÁ - Schematické vyznačenie NKP

